

[illegible]

Albin

HVAD HAR VI GJORT?

Hvad har vi gjort ved vejene?
Mænd med maskiner og hakker
har udjævnet dale og bakker.
Lige som streger går vejene.
Kun biler kan køre på vejene.

Hvad har vi gjort ved vandene?
De stinker af slam, vi sender
ud i kloakker og render.
Det har vi gjort ved vandene,
så ingen kan drikke af vandene.

Hvad har vi gjort ved havene?
Een gang så rene og friske,
nu skvulper forgiftede fiske
blandt plasticflager i havene.
Ingen kan svømme i havene.

Hvad har vi gjort ved himlene?
Een gang så blånende svimle,
ved nat så man guldstjerner vrimle.
Dyner af sod kvæler himlene –
åerne – havene – himlene.

Men jeg går ind i skovene
på stier, som ingen aner.
Der er så stille blandt graner
helt ind i hjertet af skovene.
Jeg vil gå dybt ind i skovene,

drømme om sne på bjergene,
den er ren, og man vandrer i skyer,
glemmer osen og larmen i byer.
Jeg ved, man kan ånde i bjergene.
Jeg drømmer om sne på bjergene.

Handwritten musical score for the song "Hvad har vi gjort?". The score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The lyrics are written below the notes, and chords are indicated by letters above the staff.

Staff 1: G (Hvad har vi gjort ved vej - e - ne) C (mand med ma-ski-ner og) C7 (hak -)

Staff 2: A (ker) A7 (har ud-jæv-net da-le og) G (F# F) (lig-e som) E7 (stre-ger går)

Staff 3: A7 (vej - e - ne) D7 (kun bi-ler kan) C (kø-re på) G (vej - e - ne !)

JUL I HJÆLPE- ARBEJDET

AF VIGGO MOLLERUP

Juleevangeliet er et glædeligt budskab om frelse til mennesker. Det er en realistisk historie – en uromantisk beretning. Også denne episode, beskrevet af pastor Viggo Møllerup fra Folkekirkens Nød-hjælp, er en virkelighedsnær historie, men om menneskelig indsats i vor tid for at kaste lys ind i mørket – et glimt af stjernelyset.

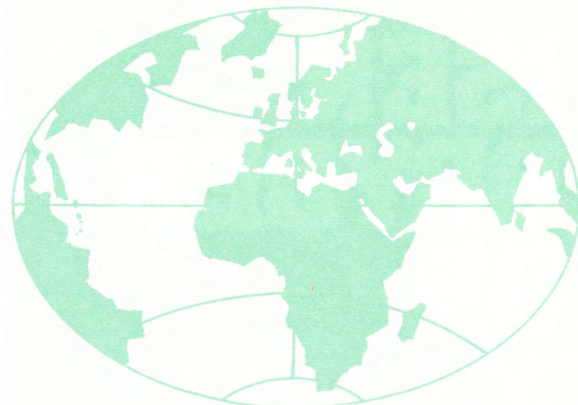
Det begyndte at trykke for ørerne, og jeg vågnede. Det store hollandske jetfly var begyndt på nedstigningen. Inden en time ville vi lande på São Tomé, den lille vestafrikanske ø lige på ækvator.

Kirkernes luftbro havde nu haft sin base for hjælpeflyvninger her i halvandet år, og luftbroen var vokset hele tiden i trit med sulten. Vi var på vej med reserve-dele til flyene og livsvigtig medicin, og jeg skulle holde julegudstjeneste for mandskabet og kollegerne i hjælpearbejdet. Der var over et hundrede piloter og mekanikere til at flyve og passe de 16 store transportfly.

Selv om våbnene sikkert tav julenat, ville den komme til at genlyde af flyene, for hjælpen kunne ikke undværes en eneste nat, uden at flere ville dø af sult og sygdom. Det var børnene, som belejringen og sulten gik hårdest ud over, og det var fortvivlende, uretfærdigt og meningsløst.

Julegudstjeneste for luftbroens folk var fastsat til juledag lige før frokosten, når piloterne var stået op. Flyvningerne fandt altid sted om natten for at undgå nedskydning.

I samme øjeblik hjulene peb mod landingsbanen, blev motorerne slået fuld bak og bremserne

stærkt aktiveret, for landingsbanen var egentlig for kort til en DC 8'er.

Chefen for luftbroen og lederen af kontoret var mødt op sammen med mange andre. Vi havde jo juleposten med både til São Tomé og til kirkernes internationale medarbejdere inde i Biafra.

Vi var dårligt nok kommet ned ad trappen og havde sagt goddag, før jeg fik at vide, at der skulle være møde med det samme. Chef-piloten var der også, og vi kørte til kontoret. Den var gal med benzinen.

Det tankskib, som havde været forsinket, var kommet dagen før, men det viste sig, at det meste af benzinen var svagt misfarvet, og nu vidste man ikke, om den var så beskadiget, at flyene ikke kunne bruge den. Hvis det var tilfældet, måtte antallet af flyvninger skæres ned til det halve i flere uger. Så ville sulten for alvor få magten, og der kunne udbrude alvorlige epidemier, og der var omkring 8 millioner mennesker i det belejrede Biafra.

Tankskibet havde 16 tankrum. Benzinen i de to og sandsynligvis i fire til var i orden. Jeg havde ansvaret for ko-ordinationen af

alt det praktiske vedrørende luftbroen og besluttede derfor straks at tage tilbage til Europa på DC 8'eren med prøver af den misfarvede benzin. Forinden udarbejdede vi forskellige trin i en nødplan, som skulle træde i kraft juledag, hvis undersøgelserne af benzinen gjorde det nødvendigt.

Efter endnu en nat på luftmadrassen kom jeg til Amsterdam. Benzinselskabet havde fået telegrammet, og der stod en bil parat til at modtage benzinprøverne og køre dem til laboratoriet i Rotterdam. Selv skulle jeg hurtigst muligt videre til London, hvor eksperter i benzinselskabets internationale hovedkontor var parat til et hastemøde.

Men det var lillejuleaften, og der var over 20 på venteliste for alle flyene til London. Det lykkedes at finde et fly, som ikke stod i fartplanen, og jeg fik straks lov at komme med, da jeg forklarede, at det drejede sig om hjælpearbejdet. Det er en fantastisk ting midt i al nøden at opleve, at alle er villige til at hjælpe os med at hjælpe, og at vi aldrig er blevet afvist, når det har været praktisk muligt at gøre noget.

I London sad vi højt oppe i skyskraberen, mens solen gik ned.

Et enormt organisationsapparat var blevet sat i gang for at sikre hjælpeflyvningerne, og ud på aftenen ventede vi blot på resultatet af undersøgelserne af benzinprøverne i Rotterdam.

Alt var parat til at trykke på knapperne, da fjernskriveren tændtes. Det var laboratoriet, som meddelte, at det var noget olie, som var trængt ind i benzinen, men kun en fjerdedel af tankskibets last var ubrugelig. Den mindst drastiske af nødplanerne var tilstrækkelig. Antallet af flyvninger kunne opretholdes og endda sættes lidt i vejret, sådan som vi havde gjort det hele tiden i trit med sulten og den voksende nød. Udvildelsen måtte blot gå lidt langsommere end beregnet.

Juleaftensdag var mange af de interkontinentale flyvninger aflyst. Vi udarbejdede en plan for benzinforsyningen og flyvningerne i de nærmeste 3-4 uger, hvorefter jeg blev kørt til lufthavnen og nåede Paris, mens julelysene tændtes. Hverken den danske kirkes eller den danske præsts telefoner svarede, men det lille hotel varmede julemiddagen. Derefter midnatsmesse i Madelaine-kirken med tankerne fordelt mellem familien, piloterne og folkene i Biafra og Nigeria.

Air Afrique fungerede julemorgen, og det meste af dagen gik med at flyve over Nordafrika med Sahara. Algier, borgerkrigsramt for 10 år siden, men nu uden flygtninge efter en stor indsats af myndighederne og hjælpeorganisationerne. Niger, brændende hedt i solen, fattigt på vand, men nu med små andelsselskaber, som bygger brønde og sikrer landsbyerne mod pengeudlåernes ågerrenter. Nigeria, Afrikas største, måske rigeste og mest avancerede nation syg af borgerkrig. Cameroun og Gabon, hjørnesten i vestafrikansk fællesmarked efter franske principper og med store muligheder.

Tankerne gik længere end flyet, som skulle lande i Libreville. De gik til de mange projekter for flygtninge og for genopbygning efter katastrofer og krige i Asien, Afrika og Sydamerika. Når krigen forhåbentlig snart var slut i Nigeria, ville den holdbare hjælp kunne begynde.

På vej tilbage fra Biafra landede kaptajn Østergaard i Libreville og samlede mig op, og en halv time senere lyste fyret på São Tomé forude. Da var julen gået, men hjælpen reddet.

ISEN BRYDER OP

AF ROBERT FISKER . ILLUSTRERET AF SVEN OTTO

Fiskeskipper Jansen stak hovedet ud til styrbords side af styrehuset og spejdede ind mod kysten. Månen var for en stund kommet fri af skyerne. Vinden kom strygende agterind. Den havde skiftet, siden de sejlede ud i morges.

Havisen var kommet i drift og blev presset tilbage mod kystens isbræmme. Den skurede og bragede uden ophør mod *Mågens* stævn, til tider så voldsomt, at larmen overdøvede motorstøjen.

»Det bliver værre og værre!« Holger stak hovedet ind i styrehuset til sin far, »bare motoren holder til det. Den har gået for fuld tryk i over en time nu, og det ene stempel har det jo ikke for godt!«

»Jeg er mere bange for skruen, Holger!« råbte Jansen, »isen pakker mere og mere. Går skruen sig en tur, hænger vi på den. Bare vi slipper ind, inden sejltrederen lukker sig helt!«

Holger nikkede og skævede agterud. Store og små is-skosser vippede og tumlede rundt i *Mågens* kølvand. Det var ikke gode vilkår for en skrue. Han kikkede til motoren endnu en gang. Blev for et øjeblik hyllet ind i en bølge af varme, olielugt og larm. Dæk og motorhus rystede og dirrede.

Vinden føltes dobbelt kold, da

han rettede sig op fra motorhuset og stirrede forud. Månen var stadig fri af skyerne. Nu havde de næsset til styrbord. Klinterne lyste hvidt i måneskæret. Det gjorde fjorden også. Da de sidst passerede klinterne med kursen den modsatte vej, havde sejltrederen ligget som et bredt, mørkt bælte mellem kystens hvide bræmmer. Hele vejen ud til Flyndergrunden havde de haft åbent vand med enkelte, spredte isflager.

»Der er fælt med is derude!« havde Henriksen sagt, – men han havde også sagt det om de sildestimer, og det var, ligesom *det* havde bidt sig bedre fast i bevidstheden end den bemærkning om isen. I snart en uge havde vinden jo presset isen mod øst. Der var åbent hav, selv ude på Flyndergrunden, og de havde måttet ligge stille siden nytår.

Isen var allerede godt i gang med at presse sig ind i fjorden. *Mågen* måtte hugge og skubbe sig vej gennem fjordmundingen. Den stejlede til tider, når boven skurede op på en stor is-skosse og tumlede så ned igen med et hug og et drøn, der fik hver planke i skroget til at dirre og skruen til at vippe faretruende op mod overfladens drivis.

Holger gik forud med bådshagen

og holdt sig parat til at skubbe og vrikke særlig genstridige isflager væk, før de fik sig stablet for højt op foran *Mågens* bov. Meter for meter arbejdede båden sig ind i fjorden, hvis sejlløb allerede var godt fyldt op med drivende isflager. Holger skrævede ud, stemte knæene mod skanseklædningen og huggede og stødte med sin bådshage.

Pludselig gav det et voldsomt rusk i hele båden, og i næste øjeblik tog motoren til at arbejde med en vanvittig fart.

Holger smed bådshagen på dækket og løb mod agter.

»Skruen!« hørte han sin far råbe, »skruen – dér røg skruen!«

Motoren måtte standses, før den løb helt løbsk og brændte sammen! Holger var nær gledet på det glatte dæk. Han nåede at gribe for sig og slog hånden hårdt mod lastens lugekarm. Han ænsede næppe smerten. Var kun opslugt af det ene at få standset motoren.

Mågens fart var taget kendetegnet af, da motoren standsede med et par hule suk. Isen begyndte at hobe sig op foran boven.

»Prøv med bådshagen forude. Måske kan vi holde hende gående

på sejlet!« råbte Jansen fra styrehuset.

Holger tumlede atter forud. Han stønnede og svedte og regerede med bådshagen og opfattede i glimt isen som et grådigt, hvidt uhyre, der åd sig mere og mere ind på skibet.

»Hun lyster ikke roret mere!« Hans far kom ud fra styrehuset, »jeg er bange for, at vi sidder fast, Holger. – Nu kommer –!«

Der lød et hårdt bump og et skrig. Holger, som netop havde løftet bådshagen til et nyt angreb på isen, vendte sig med et ryk, smed bådshagen og skyndte sig agterud. Hans far lå på dækket ved siden af motorhuset.

»Jeg gled!« stønnede Jansen og ville rejse sig, men sank straks tilbage på dækket. »Der – der er noget galt med venstre ben. – Jeg er bange – ouh – a-av – det er brækket!«

»Lad mig hjælpe dig ned i kahytten!« Holger greb sin far under armene og begyndte at slæbe ham hen mod kahytten.

»Nej – det går ikke!« stønnede Jansen, »lad mig bare ligge her. Prøv hellere at skaffe hjælp. – Men skynd dig. – Det haster –. Isen er begyndt at skrue. – Hør –!«

Den tidlige vintermorgen genlød af hule brag og drøn og hårde

skurelyde. *Mågen* gav sig i alle sammenføjninger og knagede faretruende.

»Prøv at slippe ind til Halvorsens hus på brinken. – Det ligger vist nærmest!« Jansen rodede i sine lommer. »Men find mig først en skrå. Jeg må have noget at bide i!«

Holger fandt æsken med skrå. Jansen bed en ende af og sukkede tilfreds.

Holger spejdede ind mod land. Hans far havde ret. De lå lige ud for brinken, på hvis top Halvorsens store hus lå.

»Der er lys i et af vinduerne hos Halvorsen!« råbte han, »han er tidligt på færd, den sære skrue!«

»Det skal du ikke tænke på,« svarede Jansen, »Hans Halvorsen har aldrig levet efter de samme regler som almindelige, kristne mennesker. – Jeg vil tro, du kan slippe i land nu. Så vidt jeg kan skønne, er vi presset helt ind mod den landfaste is.« Jansen gumlede ihærdigt på sin skrå og skar ansigter, når bådens bevægelser gav smerter i det brækkede ben.

Holger hang ud over rælingen og stirrede ind mod land. Der var kun en smal stribe sort vand tilbage mellem båden og den jævne, hvide flade, – isen, der dækkede

fjorden fra stranden ud til sejlrenden.

Jansen stirrede op på sin søn i det svage skær fra bagbordslanterne, der trak Holgers høje, brede skikkelse op i slørede omrids. Med sine 18 år en knægt, man nok kunne have lov at være lidt stolt af. Mere stolt end man kunne være af sig selv. Holger havde før jul sagt nej til en god hyre bare for at kunne blive hjemme og hjælpe sin far, mens makkeren var på hospitalet. – Nå, dengang kunne han jo ikke vide, at vinteren ville lukke fjord og hav, men alligevel havde det naget ham, at han havde holdt sin dreng hjemme til ingen nytte.

Holger havde ikke ladet sig mærke med noget, ud over at han nu og da havde været lidt rastløs. – Måske havde det været den dårlige samvittighed over for Holger, der havde fået en til at lade hånt om al fornøft, da Henriksen fortalte om de sildestimer ude på Flyndergrunden, – og hvad var så enden på det hele blevet? – –

Nu var båden nået til kanten af den landfaste is. Holger vendte sig mod sin far. »Tror du, det går? – Hvis nu isen skruer båden ned, mens jeg er i land, – hvad så med dig?«

Endnu inden han havde talt helt

ud, krængede *Mågen* faretruende over mod bagbords side. Det knagede og peb i alle planker. Det løse gods kurede mod bagbords ræling.

»Nej, det går ikke!« skreg Holger og kravlede hen til faderen, »vi må i land begge to, og det skal være nu!«

Mågen var kommet i klemme mellem pakisen og den landfaste is. Pakisen begyndte at tårne sig op langs styrbords ræling.

Holger greb fat i sin far, fik tag under hans arme og hjalp ham op.

»Jeg – jeg – kan ikke –!« Jansen kunne næppe styre tungen for smerter. Skråen rullede ud af hans mund og tegnede en sort stribe ned over hans hage.

»Vi skal væk nu. Læg din højre arm om min skulder. Du må over til rælingen!« – Jansen stønnede sammenbidt og støttede sig noget efter til rælingen med begge hænder.

»Hold godt fast. Jeg går ned på isen!«

Holger skrævede over rælingen og lod sig glide ned på isen, der havde slået nogle fæle revner under presset fra *Mågens* skrog. Endnu da han stod og støttede sin far, mens denne kantede sig sidelæns over rælingen og lod sig glide udenbords, krængede skibet

yderligere over. Jansen gled med et halvkvalt skrig ned på isen, der gav sig under dem.

»Læg armene om min hals!« gispede Holger, »lad dig hænge på min ryg!« Han bøjede sig forover og gik med kroget ryg ind over den jævne flade af landfast is med sin far på ryggen. En øredøvende bragen, knasen og buldren fyldte luften bag ham, og isen tog til at gyngte voldsomt under ham. Skrueisen havde presset *Mågen* ned. Den var nu på vej mod sejlrendens bund med sin last af sild og store forhåbninger.

»Vi – vi må ind til – bredden, før kystisen begynder at røre på sig for alvor!« stønnede Jansen, »kan du blive ved at klare det?«

Holger standsede et øjeblik for at hive efter vejret.

»Hold dig godt fast. Jeg går ned på fire og kravler videre. Så bliver vores vægt bedre fordelt på isen!«

På hænder og fødder kravlede han videre ind over isen, der gav sig under pakisens pres og begyndte at knække og revne rundt om dem. Nogle steder måtte han kravle gennem et lag vand, der havde presset sig op gennem revner og sprækker i isen. – Fik denne frygtelige kravletur da aldrig ende? – Var der virkelig så

ubegribelig langt fra sejlrenden ind til fjordbredden? –

Han standsede op og stirrede anspændt frem for sig. Næppe en armslængde foran ham tegnede noget slankt, sort sig mod isens hvidhed. Som en tyk, sort streg. Der var én til og nok én! – Pælene til en bro, hvis planker var taget ind for vinteren. – Halvorsens bådebro!

»Nu er vi inde!« Ordene blev presset frem i gisp og støn. Hans far svarede kun med nogle uforståelige grynt, og Holger kunne mærke, at faderens greb om hans hals blev slappere. – Nu fik han småsten og grus mod håndfladerne. – Nu større sten – og nu –! Han sank ned på albuerne og lagde panden mod sin ene arm, mens ånden hvædede fra næse og mund. – Bare puste et øjeblik! – Så videre de sidste meter til Halvorsens bådeskur.

»Så kan du godt – slippe!« gispede han og kravlede ud under faderen. Jansen var endnu så meget ved bevidsthed, at han kunne hjælpe lidt til, da Holger anbragte ham med ryggen mod bådeskuret.

»Stik mig lige en ny skrål!« hviskede han, »og stik så op til Halvorsen efter – –!« Resten af

ordene blev borte i en forpint stønnen.

*

Turen op ad trappen til toppen af brinken var drøj, selv om der var et solidt gelænder af jernrør at støtte sig til. Holger travede gennem den frosthårde sne i haven bag Halvorsens store, gamle villa. – Halvorsen! – Var der ikke noget om, at den gamle, sære skibsprovianthandler og hans far havde kendt hinanden godt i deres ungdom, før faderen slog sig på fiskeri? – Noget med et kompagniskab. Noget med et giftermål og nogle penge. Den rige og sære Halvorsen, der levede ensomt og tilbager trukket i sin gamle kasse af en villa og kun nogle gange om måneden kørte til byen i sin veltjente Ford for at kontrollere bestyrerens og folkenes arbejde i den store provianthandel på Havnetorvet.

Holger trampede op ad trappen til den massive hoveddør og trykkede på knappen til det elektriske ringeapparat. Han sukkede lettet, da han hørte klokkenes arrige kimen inde i huset. Nu ville trængslerne snart være forbi. – Telefon – ambulance –! Men hvorfor kom der ikke nogen og lukkede op? – Han pressede fingeren mod knappen og kime-

de – slap – og kime-

de igen. – Der kom stadig ingen og lukkede op! Han tog i døren. Den var selvfølgelig låset. – Men der var da lys i vinduet ud mod fjorden! – Han dundrede på døren. – Av – den hånd var ikke god at dundre på døre med! – Intet livstegn! – Kunne det mon tænkes, at Halvorsen var bortrejst og bare havde glemt at slukke lyset i den stue?

Han småløb om i haven. Hans far lå jo og frøs halvt ihjel, mens han brugte tiden for at få vækket huset. Vinduet til stuen sad højt oppe. Han krammede noget sne hårdt i hånden og smed det mod ruden. Prøvede igen og igen – og én gang til. – Der skete intet. – Så var Halvorsen nok rejst og havde glemt at slukke lyset i den stue.

Han traskede om til husets bagdør. – Låset! – Der stod en stige op ad muren. Han slæbte den om i haven og satte den op til vinduet med lyset. Tungt og kejtet krøb han op ad den og kikkede ind gennem den oplyste rude.

Det så ud som en slags kontor. I kroen ved døren stod en gammeldags kakkelovn. Der var fyret godt i den. Ved skrivebordet sad Halvorsen. – Nej, han sad ikke, han *hang* ind over skrivebordet – og sov! – Holger bankede på

ruden. Halvorsen rørte sig ikke. – Skulle han mon være blevet syg?

Holger bøjede armen hårdt og stødte med albuen en rude i vinduet ind. – Halvorsen rørte sig stadig ikke. Hasperne af. Vinduet op. Den varme luft fra stuen slog ham imøde, da han krøb ind.

»Halvorsen!« råbte han. Med et par skridt var han henne ved skrivebordet og greb manden i skulderen. Halvorsens hoved gled over på siden. Han mumlede et eller andet. Så var han da i det mindste i live!

Men hvad var nu det? – Holger følte sig pludselig dårlig tilpas. Det trykkede for brystet og flimrede for øjnene. Han rettede sig op og så sig om. – Kakkelovnen! – Kakkelovnen sendte sikkert giftig kulos ud i stuen! I en fart fik han åbnet vinduer og døre og slæbt den bevidstløse Halvorsen ud af kontoret, ind i et andet værelse. – Så tilbage til kontoret og ringe på telefonen. – Skiven snurrede. – 0-0-0 – To ambulancer straks!! – De lovede at komme hurtigt. – Måske en halv time, – men ikke mere!

Holger smed stortrøje og hue og prøvede at give Halvorsen kunstigt åndedræt – mund til mund – gudskelov, – manden begyndte at ånde regelmæssigt. Han slog

øjnene op og så forvirret på Holger.

»Lig rolig her,« gispede Holger, »der kommer straks hjælp. – Jeg må ned og hjælpe far. – Har De noget cognac eller brændevin og nogle varme tæpper?«

Halvorsen virrede med hovedet og ville sige noget. Det blev kun til: – skabet – køkken!

Holger fandt en flaske cognac og et par tykke tæpper.

»Ligger De godt, Halvorsen?« Han bøjede sig ind over Halvorsen, som nikkede svagt og stirrede op på ham med slørede øjne.

Holger var lige ved at kure på enden ned ad trappen til stranden. – Hans far kvikkede op efter en slurk cognac, og Holger pakkede tæpperne tæt omkring ham, mens han fortalte, hvad der var sket i Halvorsens hus. – Netop som han nåede op ad trappen igen, kørte to ambulancer op foran villaen. Halvorsen kom i den ene, og Holger kom sammen med sin far i den anden. Undervejs ind til byen nåede han at fortælle ambulancefolkene om den dramatiske nat og morgen, før han faldt sammen af træthed og sov så fast, at hospitalets folk måtte bære ham fra ambulancen og få ham klædt af og lagt i seng.

*

»Du har haft en travl nat, unge mand!« sagde lægen, da han ved middagstid talte med en netop opvågnet Holger, der fandt sig selv i en hospitalsseng med begge hænder i hvide forbindinger, »men der var jo unægtelig også nok at se til. Bare en halv time mere uden hjælp, så ville Halvorsen ikke have været til at redde, og din fars ben forresten heller ikke. – Nå, men jeg tror, din mor og din bror vil hilse på dig, – og husk så venligst at holde de hænder lidt i ro, hvad!«

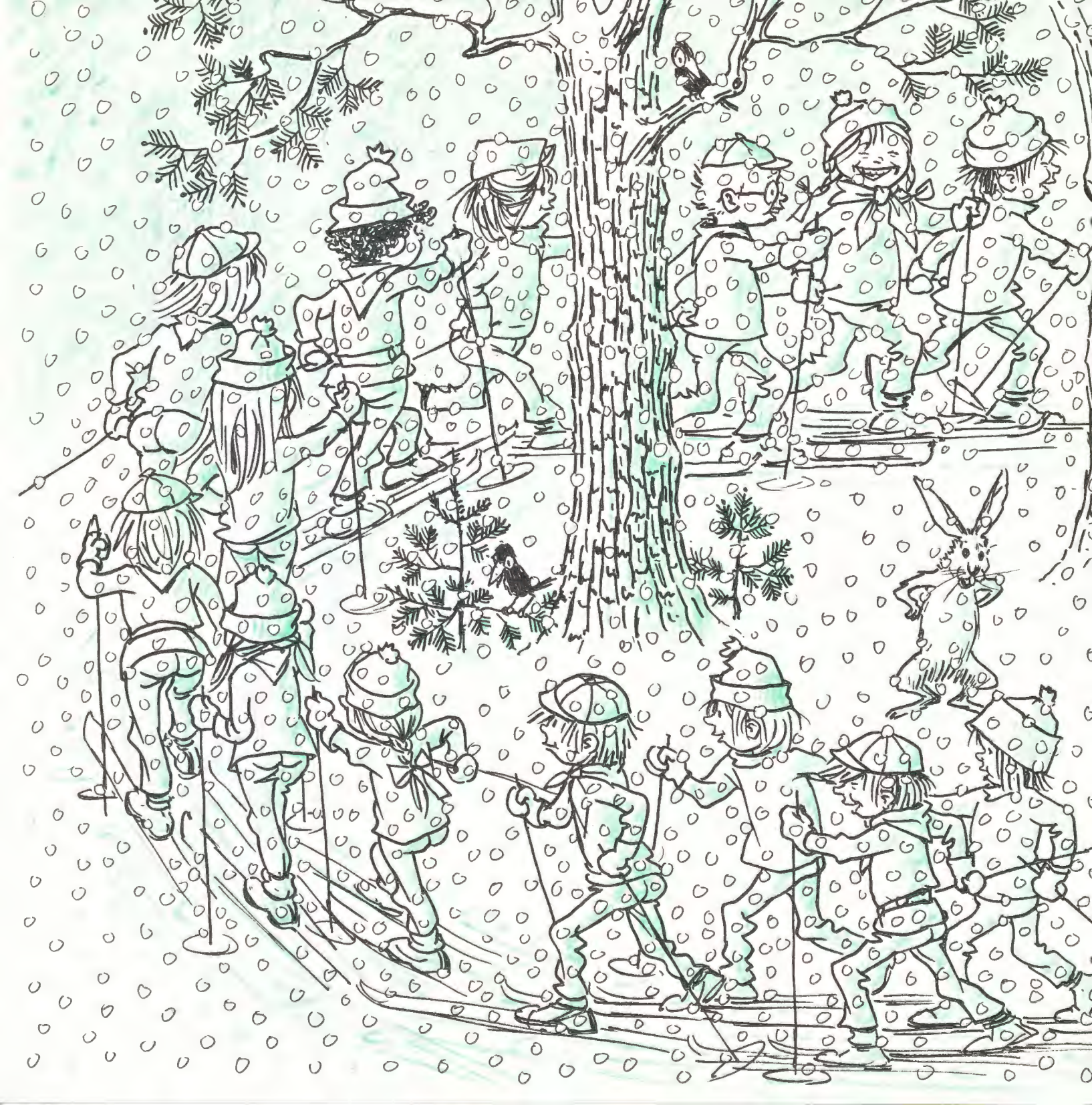
*

Mor både lo og græd. Holger kunne ikke mindes, han nogen sinde havde set hende så glad.

Hun snakkede og snakkede og snakkede. – Om far og Halvorsen – om forsoning og gammelt venskab – om forsikringspenge og kompagniskab – om hyre og navigationsskole, – og hendes flom af gode og glade budskaber standsede først, da lillebror Karl rykkede hende i ærmet og gjorde hende opmærksom på at storebror Holger grinede ad hende.

»Sludder, knægt,« sagde mor, »han sover jo, staklen, – og han griner ikke, at du ved det, – han smiler i søvne!«

Det er vel nok
en god løipe,
vi har fundet os!

EN GÆLD PÅ 10 KRONER OG ET BLÅT ØJE. EN FLYGTNINGS BERET- NING

AF
ANNESOFIE HERMANN
ILLUSTRERET AF
MADS STAGE

Der var ud på eftermiddagen kommet en vanskelig operation på min afdeling, og derfor kom jeg ikke alene for sent til middagen, jeg var indbudt til, men var både distræt og træt og vist ikke nogen morsom herre at have til bords.

Som jeg iblandt tænkte på patienten og prøvede at være høfligt nærværende, havde jeg en mærkelig fornemmelse af at blive iagttaget. Jeg tror, alle kender den fornemmelse. Jeg så op og så en tilsyneladende ældre herre, hvidhåret, sortøjet og med udpræget jødiske ansigtstræk se på mig, som ville han finde ud af, om vi kendte hinanden. Han bøjede hovedet let som en slags hilsen, da jeg så på ham, og jeg hilste tilbage noget usikker. Kunne det være en tidligere patient? Var det en kollega? Vi var mange til bords, og min forsømte borddame vidste ikke, hvem den fremmede var. Men straks efter middagen, styrede han lige hen imod mig og sagde: »Undskyld, Doktor, hvis De ikke har andre aftaler, ville De måske drikke Deres kaffe sammen med mig? Jeg har fundet en lille stilfærdig krog, hvor vi kunne snakke sammen uforstyrret. Jeg

vil *meget* gerne tale lidt med Dem.«

Nej, jeg havde da ingen aftaler – jeg skulle lige ringe hjem til afdelingen og høre, hvordan det gik. Jeg gik gennem de store stuer, der summede af mennesker i afslappet selskabelighed. Som jeg gik hen mod »den lille stilfærdige krog,« hvor jeg var ventet, syntes jeg et øjeblik, der var *noget* i øjnene, noget i profilen hos den fremmede, jeg kendte. Men jeg slog det hen. Måske møder jeg for mange mennesker i min gerning. Måske er jeg ved at blive gammel.

»Undskyld jeg beslaglægger Deres opmærksomhed, doktor«, sagde den fremmede med en stemme, i hvilken der måske var en lillebitte anelse af en accent. »Jeg har villet opsøge Dem den sidste måned, men så var jeg så heldig at få arbejde, og så blev min kone syg – så det blev ikke til noget. Så jeg regner det for et held, at jeg skal træffe Dem her, for jeg har en meget gammel gæld til Dem.«

Nu var det jo i sig selv lidt sært, at en ældre herre kunne tale om det held »at have fået et arbejde« – men så det med gælden? Jeg vidste ikke af, at nogen stod i gæld til mig. En gammel patient kunne

tale om »sin gæld« efter en vellykket operation – men ellers?

»Jeg kan godt se, at De ikke aner, hvem jeg er«, sagde han, »mit navn er Marcus Henricques, og det siger Dem ingenting, jeg er doktor i biologi i Polen. Og min gæld til Dem beløber sig til 10 kroner og 50 øre.

»Ja, ja,« tilføjede han, »og et blåt øje«.

Jeg så pludselig for mig en besættelsessituation på en kirurgisk afdeling, hvor jeg som studerende havde været volontør. Hvis jeg var ved at komme på sporet, var den mand, som jeg karakteriserede i sindet som »en ældre herre«, ihvertfald 5 år yngre end jeg!

Han fortsatte, uden at vente på, hvad jeg kunne sige: »Ja, vi husker nok alle de onde dage under Danmarks besættelse, de dage hvor pludselig jødeforfølgelser fra Tyskland nåede op over grænsen. Jeg gik på det tidspunkt i 3. G. Ja, jeg ved ikke, hvordan det er, men man tror jo aldrig, at det onde også vil ramme en selv. Det er ligesom med snakken om cigaretrykningen i disse år, alle taler om, hvor skrækkeligt det er, at så den ene, så den anden rammes af sygdom men selv ryger man

jo kun så lidt, man inhalerer ikke det er de andre, det drejer sig om! Og vi jøder hørte jo om og læste med gru, hvordan det gik i Tyskland. Vi så tyske soldater i gaderne efter niende april – alligevel troede vi ikke, nogen ville forfølge os.

Og så en eftermiddag kommer pludselig min bedste ven fra skolen op til os i Stockholmsgade og siger hvid i hovedet og panikslagen: »Far siger, I må rejse, flygte, – det går ud over jøderne nu!«

Jeg havde ingen søskende, men en meget gammel mormor. Selvom mor og jeg ikke troede på det, ikke forstod et ord af det hele, forstod Far alvoren og tog affære med det samme. Jeg blev indlagt på den afdeling, hvor De var volontør eller praktikant, og Far og Mor tog midt ned i Sjælland for at anbringe min meget gamle Mormor, der var dårligt gående, og hvad unge i dag vist kalder »ga ga«. Jeg fik penge og et kostbart smykke og besked om at lede efter mine forældre senere i Stockholm. Ja, jeg ved ikke, hvilken diagnose, man gav mig på hospitalet. Men der lå jeg dag ud og dag ind i en seng, fejlende ikke andet end, at jeg var dødsens bange. Jeg er ikke nogen helt.

Men De gav Dem tid til at

snakke meget med mig, spille skak med mig, De og en sygeplejerske, jeg ikke har kunnet opspore, pjattede med mig. Hedder det det? Pjattede?

Så kom en dag, hvor De fortalte mig, at jeg skulle »udskrives« og i en ambulance køre til en by i Sydsjælland, hvorfra jeg forhåbentligvis kunne komme til Skåne.

De så lidt på mig . . . og ja, jeg ved godt, jeg har en meget jødisk næse. Og så sagde De: »Ved du hvad, jeg tror, jeg giver dig en lige i synet, så du kan få alle tiders »blå øje«, så vi kan have god grund til at lave dig en hovedforbinding.« Jeg var den gang – og måske lidt endnu – pivset. Men De gav mig en lige i synet, og jeg både dåned og tudede, da jeg vågnede. Da De så, at jeg kun havde nogle 500-kr.-sedler, syntes De, det var bedre, om jeg havde småpenge til en pølse, en rutebil eller hvad nu, situationen kunne føre med sig – og så gav De mig, hvad De havde.

Om eftermiddagen blev jeg båret ud i en ambulance sammen med en gammel mand, der lignede Moses på vej op ad Sinai bjerget, ingen kunne få ham til at lade sig klippe. Vi kørte frem og tilbage og ud og ind ad sære veje og endte

i en sydsjællandsk by. Vi blev *båret* ind til en mand, hvis gerning jeg ikke kender, han var ligesom lidt barsk i sin optræden, men enten har han haft mange genstridige folk under sig – eller også har han været lidt nervøs. Men han var nu god nok, han havde rare øjne – brummede nok en del, men fik mange flygtninge ført fra sit hus og videre.

Vi var syv, som skulle sejle over fra Stevns den nat.

Jeg var yngst og sad der og hang med mit »blå øje« og sviden i hjertekulen. Der var to ældre meget tavse ægtepar, en dygtig yngre og meget effektiv dame – og endelig en ældre eller gammel, meget fin dame, der havde en veninde med, der prøvede at underholde og trøste hende. Huset havde en værtinde, der vimsede ud og ind og drejede på varmeapparater og åbnede og lukkede vinduer. Satte askebægre frem. Tømte dem. Råbte med en hjælperske i køkkenet. Der blev serveret kaffe (»vil nogen hellere have the?«) og mange danske kager med erstatningsflødeskum. De smagte under disse omstændigheder som papir. Pludselig udstødte værtinden et koket hvin: »Hvor skrækkeligt!« Pigen havde givet os de gale papirservietter,

ikke dem med mågerne, der passede til stellet! Da fik jeg – ung og nervøs som jeg var – hysterisk latterkrampe! Jeg kunne slet ikke beherske det. Tænk, at *det* kunne være et problem, om der var måger eller roser eller ingenting på servietterne, når vi sad her og ventede på en flugt med livet som indsats . . .

Jeg kunne ikke holde op, men den unge »effektive« dame førte mig ind i lokalet ved siden af, gav mig en pille og en på siden af hovedet!

Det viste sig at være en god flugt-nat. Himlen var overskyet, det var til og med lidt tåget. På vejen ud til båden forstod jeg, at de to ægtepar allerede *to* gange havde været på vej, men var blevet standset, den ene gang måtte de hoppe i vandet og vade tilbage.

Vi mødte et andet hold og blev alle stuvet sammen i en lille kahyt.

Ja, jeg var – og *er* – som sagt pivset. Men man kan vist ikke gøre for, man har klaustrofobi, ikke kan tåle at være i et lille indelukket, forplumret rum? Jeg skulle kaste op – men den gamle dame, den gamle fine dame overfor, tog sin sikkert meget dyre hat af, og ned i den brækkede jeg mig. Har jeg sagt, at hun sad helt ret og stille, mens tårerne løb og løb

ned ad rynkerne i hendes helt stive ansigt?

Jo, vi kom til Sverige den nat.

Jeg fandt ikke mine forældre i Stockholm, og jeg ved ikke, hvor eller hvordan de døde.

Mormor, ved jeg nu, døde stille og uforstyrret i Midtsjælland, drømmende om dage, som ikke var mere.

Jeg kom til Stockholm. En flygtningekommission anbragte mig hos familien Lundquist. Jeg gjorde skolen færdig i en sær drømmetilstand, altid grundende på hvor Far og Mor var henne. Og jeg begyndte biologiske studier. I familien Lundquist var man gode kristne, og de tog mig med her og der i håb om, at jeg ihvertfald skulle blive overbevist kristen. Men det var som om, noget, jeg var vokset op i, først modnede nu. Jeg var jøde ikke bare af race, men også af tro.

Der var en anden vanskelighed i de år: Familien Lundquist og deres omgangskreds fattede ikke i et fredeligt, rigt land hvad krig var, besættelse, forfølgelse, hvad en flygtning led under.

For det at være flygtning er jo ikke bare spørgsmålet om et par spændende flugtdøgn. Flygtning er noget, man er, indtil man *måske* en dag finder hjem, finder hin-

anden, sin familie eller et gammelt milieu.

Mens jeg studerede biologi i Stockholm, fandt jeg Sara. Hun kom fra Polen. Vi studerede samme fag, vi forelskede os og rejste sammen til Polen, hvor nogle af *hendes* familie var i live. Vi gjorde os færdige der. Vi er begge videnskabsmænd – efter danske forhold »doktorer«.

Jeg blev vist aldrig rigtig polak trods statsborgerskab. Hvor hører jeg hjemme?

Da vi måtte flygte for et fjerdøgn siden, var det værre for Sara end for mig – jeg kom jo dog tilbage til noget, jeg *engang* havde kendt.

Fra Polen? Ja, der måtte vi flygte, da lejligheden var der, i en fiskerbåd. Klaustrofobien var jeg ikke kommet over. Men damer bruger ikke så fine hatte i dag, ingen tilbød sin fine hat, da jeg blev syg!

Men ellers var det en udramatisk flugt.

Vi har boet i det der skib, De ved. I Sydhavnen, heldigvis i en kahyt *med* køje!

Vi har fået en lille lejlighed nu. Jeg har fået arbejde. Når Sara er rask, skulle der også blive et job til hende, siger de på instituttet.

Vi er da heldige . . .

Har De en kone? Så vil jeg sende hende en blomst en dag som afbetaling på min gæld!»

Åh, jeg huskede ham så godt nu. Hele situationen i de dage mindedes jeg. Også at jeg havde været så sulten en uge, fordi jeg havde givet månedens sidste penge væk, de, der skulle være brugt til middagsmad.

Det banker på døren . . . flygtning 71?

NUMA HAR EN VEN!

AF BØLLE . ILLUSTRERET AF DORTE

Numa, 10 år og ulveunge – det er mig.

Baloo, ret gammel og meget vaks – hun er min flokleder.

For meget lang tid siden sagde Baloo, at nu var vi i det internationale år. Det er et underligt ord – internationalt. Baloo siger, at det betyder, at vi kommer hinanden ved, allesammen, selv om vi bor i forskellige lande. Selv om der er nogle, der taler et sprog, vi slet ikke kan forstå, så kommer de os ved.

I Asien bygger fiskerne deres både helt anderledes, end de gør i Syd-Amerika, det fandt vi ud af, da hele flokken var på museum. Og tøjet – hvor var det smart! Baloo kunne næsten ikke gå væk fra de skabe, hvor der vistes skindfrakker fra Afghanistan og kulørte skjorter fra Afrika. Men det var jo bådene, vi var kommet for at se.

Der er nogle mennesker, der spiser med pinde, og andre steder er det helt i orden at bruge fingrene, også når man spiser varm mad. Vi gjorde det i sommerlejren, da vi fik mad, som de spiser den i Indien. Ris og kød og kokos og sauce på tallerkenen, og så brugte vi fingrene! Der var nogle, som ikke syntes, at den smagte godt, den mad, man spiser i Indien. Men det var sjovt at spise det med fingrene, og så talte vi om bagefter, at det kunne jo godt være, at børnene i Indien ville tænke, at medisterpølse og rødgrød smagte mærkeligt, første gang, de fik det i munden.

Jo, vi har gjort meget for at huske, at vi kommer hinanden ved. Men det er kedeligt, at alle dem i de andre lande bor så langt væk, at vi ikke kan være

sammen med dem. Det er meget godt at tale om dem, se billeder af deres huse og lege de lege, de selv leger, men det er ligesom mere rigtigt, hvis man kan høre dem sige noget – også selv om man ikke forstår det, og hvis man ved, hvad de hedder, og hvordan de ser ud.

Men det har vi også prøvet nu, og nu har jeg en ven, der bor i Frankrig. Han hedder Gerard – men det lyder helt anderledes, når hans mor råber på ham. »Sjerar«, kalder hun, og så svarer han »Oui«. Gerard skrev bogstaverne op på papir for mig, for jeg syntes nærmest, han sagde »Vi«, men det betyder altså »Ja«.

Jeg mødte Gerard, da vi havde flokmøde og havde bedt alle børnene, der boede på ferie henne på Campingpladsen, med.

Vi havde sat en plakat op i forvejen. Så de stod og ventede på os, da vi kom for at hente dem. De må have en lang sommerferie i Frankrig og i Tyskland, for de børn var der flest af. Der var også nogle fra Sverige og fra Norge, og dem kunne jeg godt forstå, når de talte. Men det lød alligevel meget sjovt. De syntes vist også, vi talte mærkeligt.

Hjemme ved spejderhuset sang vi. Vi kendte allesammen »Mester Jacob, Mester Jacob, sover du?«, men nu kan jeg synge den både på fransk og tysk og svensk. Ja, og så på dansk, naturligvis.

Baloo sagde, at jeg skulle vise Gerard huset og grunden. Man kan nu godt forklare meget med hænderne og ansigtet, selv om man ikke kan sproget. Gerard var meget interesseret i vores rådsklippe og tigerskindet, vi selv har lavet. Jeg synes også, det er flot. Jeg tror, jeg vil komme til at tænke på Gerard, hvergang vi holder Fuldmånemøde i fremtiden.

Han lærte mig mange franske ord, men jeg kan nu ikke huske så mange mere. Fransk er vist et svært sprog. Phao siger, spansk er sværere. Han legede nemlig med en spansk dreng. Phao mente, han var lidt mere end alle de andre, for han hed Jesus, men Meeko, som rejser med sin far og mor til Mallorca i tide og utide, sagde, at Jesus var et ligeså almindeligt navn i Spanien, som Jesper i Danmark. Han var nu lidt anderledes end de drenge, jeg kender, for han var

meget høflig. Hver gang Baloo var i nærheden af ham, slog han hælene sammen og bukkede for hende, og han blev ved med at dreje rundt, så han ikke vendte ryggen til hende. Det tror jeg nok, han syntes var forkert at gøre.

Vi legede mange lege, og jeg legede hele tiden med Gerard, for så kunne jeg hjælpe ham, hvis der var noget, han ikke forstod. Vi havde også skattejagt. Vi fandt bare ét lakridsstrømpebånd. Det delte vi, Gerard og jeg.

Jeg kan ikke huske alt, hvad vi lavede, og da vi var færdige, fulgte vi børnene tilbage til Campingpladsen. Det var helt mærkeligt at skulle sige farvel til Gerard. Jeg havde ikke kendt ham ret længe. Tænk, da jeg stod op om morgenen, vidste jeg slet ikke, at han levede. Men nu vidste jeg det. Nu havde jeg en ven i Frankrig, når han altså kommer hjem til Frankrig igen.

Jeg tænker tit på Gerard. Jeg kan godt forstå, han kommer mig ved.

HELLE BAGER PEBER- KAGER

AF BØLLE . FOTO GERT UTTENTHAL JENSEN

1. Jeg hedder Helle, og jeg kan godt lide at bage peberkager. Vil du se, hvordan jeg gør?

2. Først tager jeg et stort fad og kommer $\frac{3}{4}$ l mel i det. Det er ikke svært, men det støver!

3. Så kommer jeg 125 g margarine i og hakker det i stykker med mors smørekniv.

4. Nu skal der meget i! $2\frac{1}{2}$ dl melis, 1 teske ingefær, 1 teske nelliker, 1 teske kanel, 1 teske hjortetaksalt, $\frac{1}{4}$ teske peber og 2 æg.

5. Av mand, hvor skal man røre forsigtigt, for det ikke skal svine hele køkkenet til!

6. Det er sjovt at ælte, så får man brug for alle sine kræfter. Når dejen er blank og hænger sammen, så er den færdig.

7. Så ruller jeg den ud med kagerullen. Hvis den hænger fast i bordet eller i rullen, kan du komme lidt mel på, – men kun lidt!

8. Kagerne stikker jeg ud med nogle forme eller glas, eller jeg kan skære dem ud med en lille kniv.

9. Pladen har jeg smurt med margarine, og kagerne må ikke ligge for tæt, for de vokser, når de kommer ind i ovnen.

10. Ovnens skal varmes op til 200 grader, inden kagerne skal ind for at bages.

11. Men forinden pensler jeg alle kagerne over med vand, for at de kan blive blanke.

12. Kagerne bager mellem 6 og 10 min., det kommer an på, hvor tykke, de er. Når de er lysebrune og tørre, tager mor dem ud for mig.

13. Så sætter jeg dem forsigtigt over på en bagerist, så de kan blive kolde.

14. Men både Tut og jeg er så lækkerstne, at vi spiser af dem, mens de endnu er varme.

15. Næh, hvis I allesammen skal smage mine kager, så bliver der ingen til nissefar og mig.

16. Men her kan du se, hvad du skal bruge, så kan du måske få din mor til at hjælpe dig, så du også kan lave peberkager.

17. Og så skulle jeg hilse fra min mor og sige, at man er ikke færdig med at bage, før man har gjort rent efter sig.

spejder humør

1

uhm! gammelost!!

DEN SLAGS
blade
er altså ikke
wood-craft..!

2

SUP!
-sæ jeg..!

En spejder er god imod dyr BULDER!
Husk det, en spejder er god mod dyr...

1

2

3

4

5

TOMMEERRRR!!

Vener! -hva' si'r I til
at spise ude idag...

Der er en tyr
efter min tropsfører,
skynd Dem
at sætte en ny film i...

Er du nu os'
sikker på,
at det var
et musespor..?

B
CAR
VLINO

Pukkens!!
der røg min
go'e geming...

øv-fisk igen...

-det startede
da jeg prøvede at være
til at stole på, trofast, hjælpsom, en
go' kammerat, ridderlig.....

1

TLBUUFO
MJHHF8 VOEFS
KVMF -
USØFU

KAN DU TYDE KODEN
PÅ SKATTEKORTET?

Nøddeknek- keren 1971

NØDDEKNEKKEREN SÆTTER PÅ DENNE OG DE FØLGENDE SIDER ALLE
SEJL TIL MED EN MASSE SJØVE OPGAVER. PRØV OM DU KAN LØSE
NØGLE AF DEM, SÅ DU FÅR SAMLET TILSTRÆKKELIGT MANGE "NØD-
DER" TIL AT DELTAGE I KONKURRENCEN OM DE FINE PRÆMIER.
LÆS OM KONKURRENCEN PÅ DEN INDLAGTE LØSNINGSSIDE OG GÅ
SÅ OMBORD I OPGAVERNE - GOD VIND!

4

HVORDAN FÅR NISSEN
FAT I HJERTET, NÅR
HAN SKAL GÅ PÅ ALLE
YEJENE I BLOMSTEN OG IKKE
MÅ KRYDSE SIN EGEN
VEJ ELLER GÅ PÅ DEN
SAMME VEJ TO GANGE?

2

HERUNDER SKULLE HAVE VERET
5 DYR. HVIS DU TAGER FORBØG-
STAVERNE FRA DE 4 DYR FINDER DU
NOK NAVNET PÅ DET FEMTE.

3

REBUS'EN HER
TIL HØJRE ER
IKKE SVÆR
SKRIV LØSNINGEN
PÅ LØSNINGSSIDEN.

÷ g + N

V

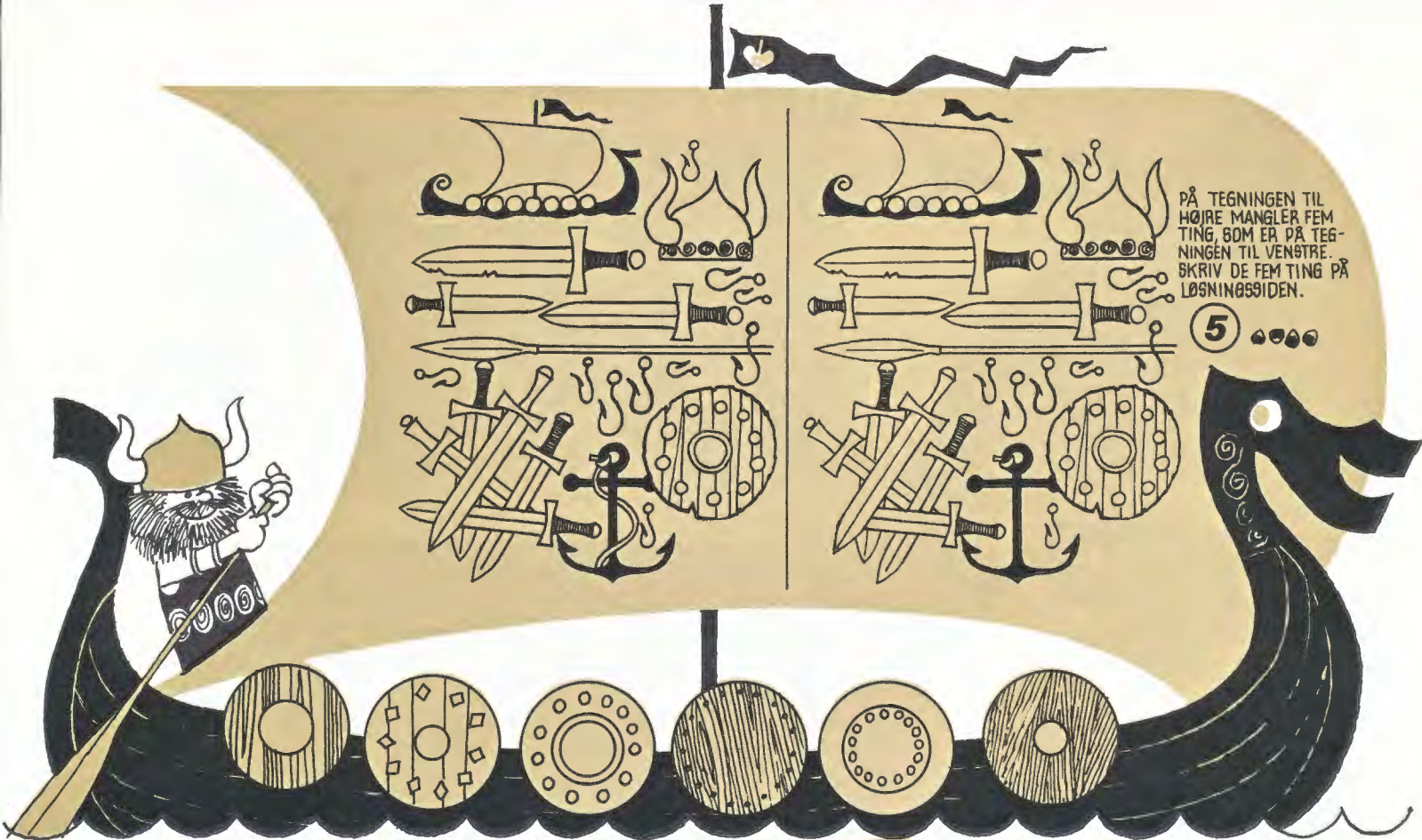
=

÷ st

10

+ P

PÅ TEGNINGEN TIL HØJRE MANGLER FEM TING, SOM ER PÅ TEGNINGEN TIL VENSTRE. SKRIV DE FEM TING PÅ LØSNINGSSIDEN.

5

6

FIND TO NØGLER DER ER HELT ENS.

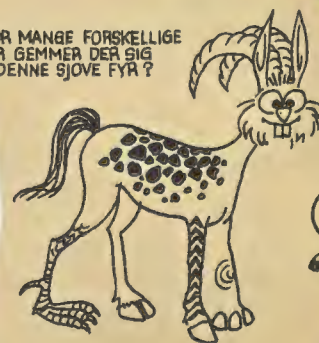
KAN DU TRÆKKE EN LIGE LINIE FRA ET AF BOGSTAVERNE A, B, C, ELLER D, SOM GÅR OVER FEM TALKNAPPER, DER TILSAMMEN GIVER 12? -SKRIV BOGSTAVET.

7

HVOR MANGE FØRSKELLIGE DYR GEMMER DER SIG I DENNE SJOVE FYR?

8

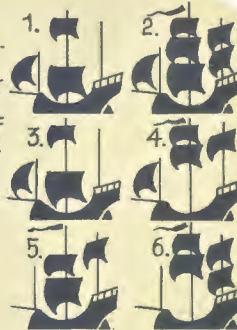
9

P.SÆRT R.RUME V.ØLBOKSER

BAG DISSE LIDT SKØRE NAVNE SKJULER SIG TRE LIVSSTILLINGER. FIERN PUNKTUMMET OG BYT OM PÅ BØGSTAVERNES RÆKKEFØLGE I HVERT NAVN.

SKIBENE TIL VENGSTRE SEJLER EFTER ET BESTEMT PRINCIP. HVILKET AF DE 6 SKIBE TIL HØJRE SKAL IND PÅ DEN TOMME PLADS?

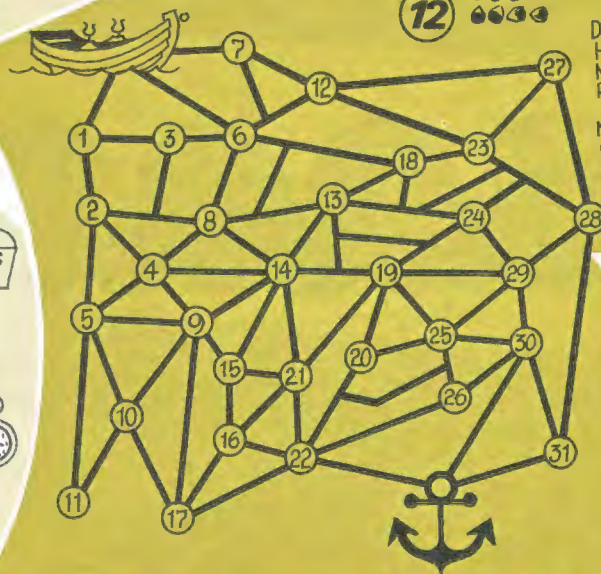
11

10

FIND UD AF HVAD TEGNINGERNE FORESTILLER. DEREFTER SKAL ORDENE PUSLES PÅ PLADS I KRYDS- OG TVÆRSØN.

12

DEN LILLE BÅD SKAL HAVE FAT I SIT ANKER, MEN DEN MÅ KUN PASSERE FIRE CIRKLER

NUMRENE PÅ DE FIRE CIRKLER SKRIVER DU PÅ LØSNINGSSIDEN.

FIND TO PLANTENAVNE VED HJÆLP AF TEGNINGERNE

13

14 ○○○○○○

K f

÷ n ÷ HL

÷ ÷ + S
 ÷ YO ÷ e + N ÷ g

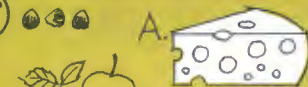
REBUS'EN HER TIL VENSTRE ER SÅMÆND LET
 NOK - DU SKAL BARE LØSE DEN FØRST OG
 DEREFTER LÆSE DEN BAGFRA.

15 ○○○○○○

15	4	12	1	24	7	13
3	16	5	11	5	10	8
14	18	1	14	18	1	15
29	3	12	2	17	13	27
5	24	7	28	4	11	9
8	16	4	12	11	5	13
6	19	3	1	8	24	2

DET LILLE SKIB SKAL GENNEM
 TALLABYRINTEN FRA NEDERSTE VEN-
 STRÆ HJØRNE TIL ØVERSTE HØJRE.
 SKIBET MÅ KUN SEJLE VANDRET ELLER LODRET -ALT-
 SÅ IKKE DIAGONALT. UNDERVEJS SKAL DET PASSERE
 15 FELTER, SOM SAMMENLAGT GIVER 150.
 SKRIV DE 15 TAL I RÆKKEFØLGE PÅ LØSNINGS-
 SIDEN.

16 ○○○○

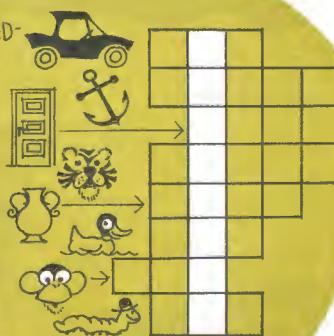

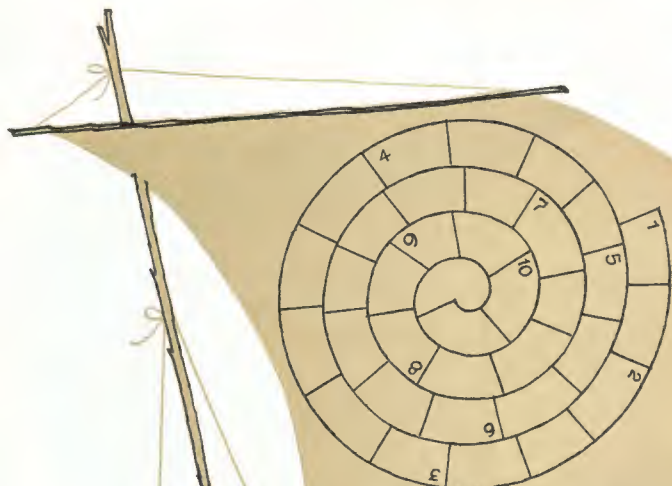
HVOR KOMMER TINGENE TIL
 VENSTRE FRA ?
 SKRIV DE RIGTIGE TAL UDFOR BØG-
 STAVERNE PÅ LØSNINGSSIDEN.

17 ○○○

NÅR DU HAR LØST BIL-
 KRYDSEN, SKRIVER DU
 DET ORD DER
 FREMKOMMER I
 DE HVIDE
 FELTER.

1. RYGES I PIBEN — 5 BOGSTAVER
2. HØJDEDRAG — 10
3. BY PÅ FYN — 10
4. HUSKES — 10
5. LAND I EUROPA — 10
6. BONDEN — 5
7. DA — 5
8. FORTRYDE — 5
9. PÅ TRÆET — 5
10. ALENE — 5

18

HVORMANGE
BEN HAR ALLE
DYRENE
TILSAMMEN?

19

20

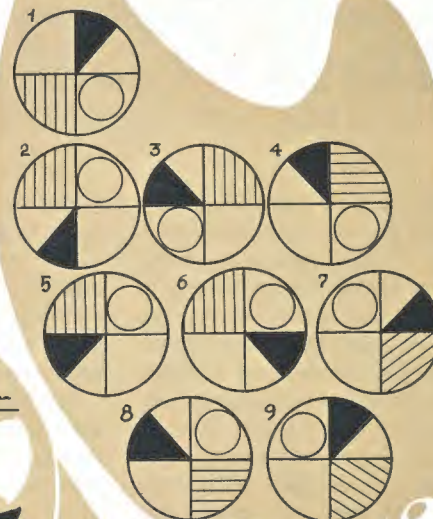

DER ER KOMMET
KLUDDER I
BILLEDERNE TIL
DEN LILLE NISSE-
HISTORIE.
LAV OM PÅ
RÆKKEFØLGEN,
SÅ HISTORIEN
BLIVER RIGTIG

DELFINEN HAR SLUGT 9 DRILAGTIGE BOLDE, - DE FEM AF DEM ER FORSKELLIGE OG TO PAR ER ENS. DREJ LIDT RUNDT PÅ DEM OG PRØV SÅ AT FINDE UD AF, HVILKE TO PLUS TO, DER ER ENS. SKRIV NUMRENE PÅ LØSNINGSSIDEN

25

26

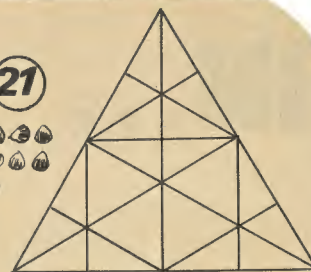
HVAD KAN MAN KALDE DET HER?
INDSÆT DE MANGLENDE BOGSTAVET.

T P E T D

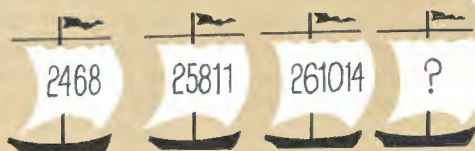
21

TREKANTEN ER DELT OP I EN MASSE SMÅ TREKANTER. HVOR MANGE TREKANTER ER DER IALT?

FIRE SKIBE SEJLER I EN RÆKKEFØLGE BESTEMT AF DERES NUMRE. HVILKET NUMMER HAR DET FJERDE SKIB?

23

24

$$\begin{aligned} \blacksquare + \blacklozenge + \times + \bullet &= 13 \\ \blacktriangledown + \blacksquare + \blacklozenge + \blacktriangledown &= 9 \\ \times + \text{L} + \blacktriangledown + \blacktriangledown &= 13 \\ \blacktriangledown + \times + \blacksquare + \text{L} &= 12 \\ \blacksquare + \blacktriangledown + \blacktriangledown + \blacklozenge &= 9 \\ \text{L} + \times + \blacklozenge + \text{L} &= 19 \end{aligned}$$

INDSÆT TALLENE FRA 1-6 I STEDET FOR TEKNENE. HVORDAN KOMMER DE SEKS SMÅ REGNESTYKKER TIL AT SE UD?

22

1 X 2

	KOMPAS	KØJE	RAT
	ANTON	ANKER	AKSEL
	SKRUE	BOLT	AKSEL
	FYR	LAN-TERNE	RUNDE-TÅRN
	UR	KOMPAS	RAT
	KIKKERT	SEKS-TANT	BRIL-LER
	GRILL	SKOR-STEN	KABYS
	RØR	RAT	ÅRE
	RØR	RAT	ÅRE
	KOMPAS	KØJE	RAT
	SYDVEST	SYDØST	VEST
	ENTRE-HAGE	FISKE-KROG	BÅDS-HAGE

UDFYLD KUPONEN LØSNINGS-SIDEN NÅR DU HAR TIPPET DE TOLV RIGTIGE

MIT NAVN ER RØDE ØRN... DESVÆRRE

AF ERIK PARUP . ILLUSTRERET AF PER ILLUM

EN SPEJDERFARS ERINDRINGER...

Når man er spejderfar, er der masser af ting, man kan hjælpe med i spejdergruppen, sagde korpssekretær Hansen engang til et forældremøde, og så remsede han en lang række betydningsfulde opgaver op, som vi fædre med vor årelange erfaring og høje intelligens skulle være i stand til at løse meget bedre end nogen anden. Og som han nu indviede os i disse ting, som om han lige havde opdaget, at fædre i grunden var ganske nyttige, følte jeg en voksende betydning som spejderfar. Egentlig fatter jeg ikke, hvordan spejderbevægelsen har kunnet klare de første 60 år uden os.

Det må også være lykkedes hr. Hansen at overbevise lederne om den vældige gavn, vi fædre kunne gøre, for vi var ikke nået længere end til kaffen, da troplederen kom hen til vort bord, hvor Struntze og Dragsholt og Wilms og jeg sad med vore koner – som hr. Hansen forresten også mente kunne være egnede til visse, knap så betydningsfulde opgaver – og soledet os i vor nyopdagede værdighed som spejderbevægelsens uundværlige støtter.

»Jeg har en opgave til d'herrer« sagde han og så hemmelighedsfuld ud, »vi er igang med en stor landspatrujlekongurrence og om

fjorten dage skal alle divisionens patruljer mødes til den første dyst. Vi har brug for nogle fædre, der med deres fortrinlige egenskaber kan fungere som dommere«. Det lød jo meget fint og betroet og vi meldte os selvfølgelig straks.

I de følgende to uger forberedte jeg mig på min indsats ved at studere min håbefulde søns spejderlitteratur, der omfattede Spejderliv, to sangbøger, en årgang af det udmærkede spejderblad, en legebog og ti usolgte eksemplarer af sidste års Spejderjul.

Af sikkerhedsgrunde ville vi først få meddelt opgaverne lige før starten, så jeg blev nødt til at sætte mig grundigt ind i alt fra fremmedlegemer i næsen til australsk bagning. Det forbavsede mig, at spejdersport er så omfattende. Sørensen patrulje får, så vidt jeg kan skønne, den meste tid til at gå med byløb, som består i at styrte rundt og tælle bænke langs søen og finde ud af, hvad der står på en postkasse. Men måske uddanner de sig til specialister?

En kold og tåget forårmorgen samledes vi fædre og betroede dommere et sted ude i skoven, hvor sporet til Santa Fé skulle begynde.

Først instruerede divisionschefen os i vort hverv og derpå fik vi

opgaverne udleveret i en forseglede kuvert med besked om først at åbne den, når vi var kommet til vor post i skoven. Jeg fik en pakke med det, der skulle bruges på mit »punkt«, og afsted begav jeg mig, opsat på at være streng, men retfærdig og yde mit bedste i kraft af førnævnte livslange erfaring og høje intelligens. Med det fond af viden om spejderlivets gåder, som ihærdige studier havde begavet mig med, skulle jeg være i stand til at dømme i en hvilken som helst indviklet opgave, mente jeg. Chefen havde sagt, at hver af os havde fået netop den opgave, der passede til hans evner.

Vel ankommen til posten, der lå et smukt sted ved en bred skovvej, brød jeg spændt seglet. Der stod: »Når patruljerne kommer til posten, opfører dommeren en pantomime, som skal betyde: Ved solnedgang kom en karavane med 5 vogne kørende fra vest. Sortfodsindianere fra nord overfaldt karavanen, men blev slået tilbage. Vogntoget fortsatte mod øst.«

Pantomime. Hm, det var ikke just, hvad jeg havde tænkt mig. Mens jeg studerede resten, der handlede om points og andre regler, svandt drømme om morse, bagning og alt det der op i morgentågen. I Sørensen bøger havde

der ikke stået et ord om stumme indianere, og jeg var ærlig talt ikke så lidt i vildrede med, hvordan jeg skulle klare det job. Jeg havde faktisk ikke været indianer, siden jeg som 8-årig var blevet kattekonige. Fuld af tunge tanker åbnede jeg pakken og fandt et komplet indianerkostume med frynsetrøje, fjerhat og et broget tæppe. Lidt tøvende iførte jeg mig stadsen, men efterhånden som forvandlingen til frygtindgydende rødhud skred frem, blev det alligevel meget sjovt. Værdigt skred jeg rundt og udstødte lyde, der skulle forestille indianersprog. I mine egne ører lød det vældig naturtro, og jeg måtte være et imponerende syn. Alligevel syntes jeg, at det nu var helt rart med skovens ensomhed.

Knap havde jeg tænkt den tanke, før muntre stemmer lød og en flok damer og herrer i åbenbart skovturshumør kom vandrede ad stien hen imod mig. Skyndsomt så jeg mig om efter et skjul, men ak, for sent. De havde fået øje på mig! Under høje jubelråb kom de nærmere. Jeg fattede mig og prøvede at se ud, som det var noget ganske naturligt, at en pæn ikke helt ung borger, forkledd som indianer spadserede rundt i Rude skov ved forårstide. Jeg

sparkede lidt i bladene, snusede til en blomst og den slags. Var meget optaget af at studere det lokale fugleliv og så slet ikke den muntre skare.

En pæn ung mand nærmede sig, bukkede ærbødigt: »Ugh ugh, store høvding« sagde han »det være en fin vejr idag«.

Jeg kikkede noget forvirret på ham: »Øh, hva'be'hva'?»

»Mig ønske tage billede af store høvding med lille kukkasse«, fortsatte han og holdt et kamera frem. De andre skraldgrinede.

»Ja, undskyld, men jeg er nu ikke sådan rigtig –«

»Store høvding lave krigsdans?« spurgte en sød ung dame.

»Næh, jeg må tilstå, at det ligesom ikke rigtigt for mig«, indrømmede jeg temmelig trykket ved situationen. Mine kinder havde antaget en farve, som var en vaskeægte rødhud værdig.

»Øv, ham være ikke noget god indianer, ham ingenting gøre«, sagde en tyk fyr, »kom vi blegansigt gå hjem til wigwam«. Under noget, der nok skulle være indianerhyl, fortsatte det muntre optog.

Jeg overvejede alvorligt at nedlægge hvervet som stum indianer, da den første patrulje arriverede

i det samme. Målbevidst kastede jeg mig ud i opgaven.

Først pegede jeg på solen (som ikke var der) og skyggede for øjnene. Alle spejderne stirrede op i luften. Derpå beskrev jeg med en dramatisk håndbevægelse, hvordan solen sank, og fortsatte med at pege mod vest. Hele patruljen vendte sig og gloede mod vest. Jeg viskede det hele ud og begyndte forfra.

Nu skulle vi have de 5 vogne. Jeg holdt fem fingre i vejret, rullede med armene som store hjul og hoppede hen ad vejen, mens jeg styrede et kobbel heste og slog smæld med en usynlig pisk. Spejderne betragtede mig skeptisk og skævede uroligt til hinanden. Jeg pegede mod nord. Hele patruljen snurrede omkring. De kunne ikke se noget. Da jeg havde fået drejet dem den rigtige vej igen, pegede jeg på min fjerpragt, fægtede vildt med armene og galoperede rundt. Så sneg jeg mig sammenkrøbet hen imod en indbildt fjende og trak en lang, usynlig kniv, som jeg stak i samme, lige så usynlige fjende. Jeg slog vildt omkring mig, sprang på hesten og forsvandt 3 skridt mod nord i vild galop. Atter rullede jeg med hjulene, styrede heste og knaldede med pishen. Så opdagede jeg, at

jeg havde glemt at beskrive, at det var sortfodsindianere. Det var lidt besværligt, da jeg havde brune støvler på. Men jeg pegede ivrigt på fødderne og så mig fortvivlet om efter noget sort. En af spejderne havde sorte røjsere. Jeg pegede energisk på hans og mine fødder. Jeg tog en håndfuld jord og gned på mine støvler.

Patruljen nikkede og gik i gang med at grifle ned. Jeg sank udmattet sammen.

Den samme komedie med enkelte variationer og forbedringer gentog jeg 22 gange i de næste timer. Patruljerne fik mange sære resultater ud af det. Det mest fantasifulde var vist dette, som Rævene fra Hyltebjerg afleverede:

»En indianer havde fået øje på en fugl i et træ. Pludselig faldt fuglen ned. Den var fem år gammel, da den faldt. En lavine kom rullende og ramte indianeren over fødderne, så han hoppede af smerte. Han truede ad fuglen, som vist nok var en ulykkesfugl. Så kom der flere indianere fra bakken. De ville have vores indianers fjer, men han stak i dem, og så løb de hjem. Så kom der en ny lavine eller sådan noget og ramte indianerens fødder og så ville han bytte støvler med os, fordi hans var blevet snavsede.

Men det ville vi ikke. Så døde indianeren. Det var en tosset indianer. Fjer på hjernen. Ha.«

Den døde indianer kom sig sikkert af min udmattede tilstand efter komedien. Ind imellem patruljernes besøg havde jeg også en del oplevelser med forbipasserende skovgæster, og efterhånden tog jeg situationen i stiv arm. Faktisk var der kun to tilfælde, der fik min sindsligevægt til at vakle.

Først kom der et pænt, ældre ægtepar. Jeg tænkte: bare jeg nu ikke gør dem forskrækkede, de ser så rare ud. Men den pæne ældre herre lettede på hatten og sagde meget høfligt: »Undskyld, De kan vel ikke sige os, hvad klokken er?« Jeg fortalte dem det. »Tak skal De have«, nikkede han venligt. »Ved De tilfældigvis vejen til Holte?« Jeg forklarede dem vejen til Holte, de smilede venligt, takkede og fortsatte. Ikke et blik på min påklædning, ikke en bemærkning. Det var underligt. Men der bor måske mange indianere, hvor de kom fra.

Jeg havde netop sluttet en forestilling og patruljen var ved at skrive ned, da jeg hørte skridt bag mig på vejen. Jeg vendte mig og stod ansigt til ansigt med – min

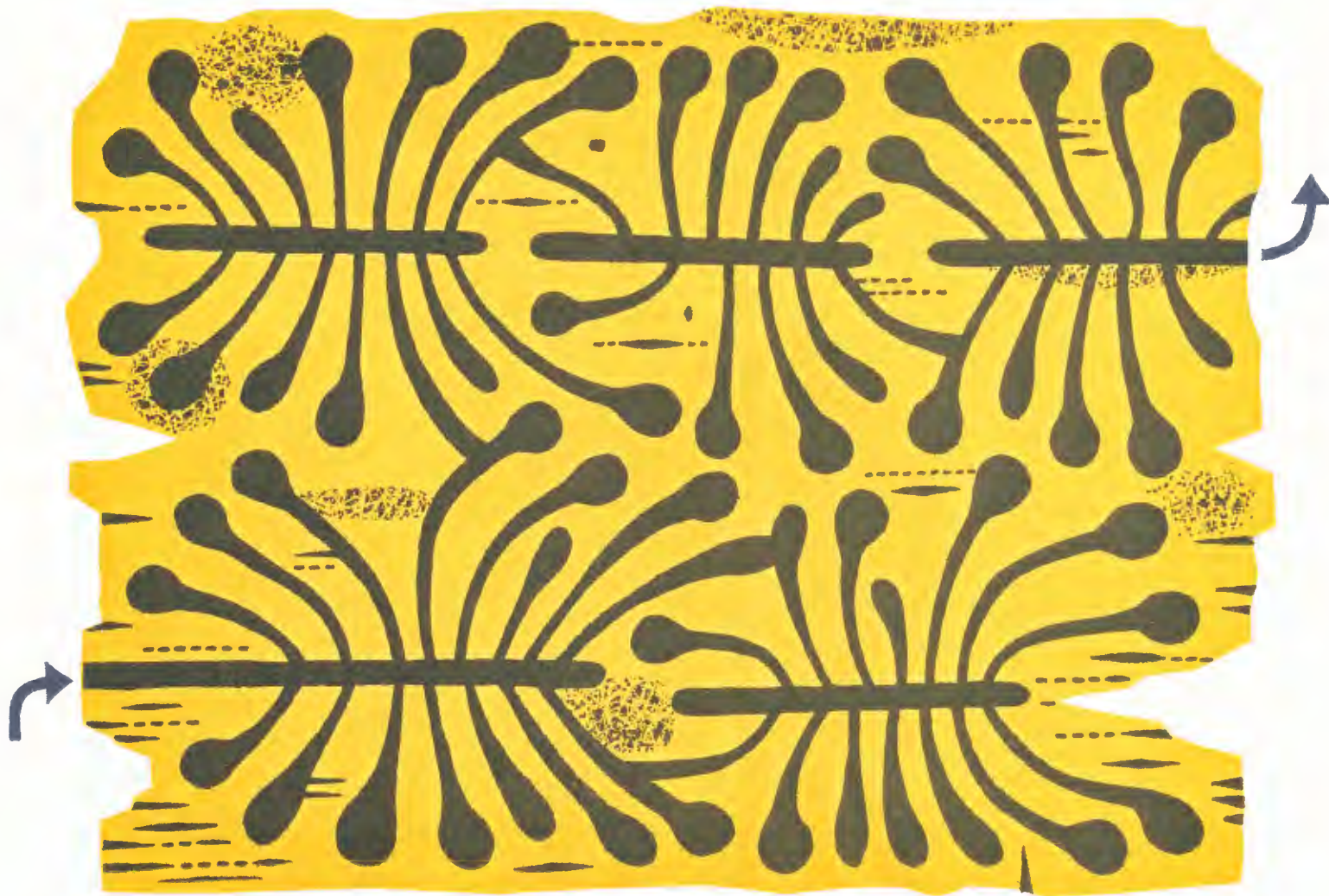
chef fra kontoret og hans kone og datter!

»Næh, er det Dem, det var da morsomt!« udbrød direktør Ull-sock hjerteligt og så ud til at mene det bogstaveligt, »nå De er nok ordentlig kommet ud og lege indianer. Kom her og hils på en af mine betroede medarbejdere«, vendte han sig til sin familie »ja for De skalperer vel ikke damer, hæhæ!«

Det bliver nok morsomt at komme i forretningen i morgen, tænkte jeg, da chefen endelig nåede til enden af sit tindrende vid og fortsatte sin spadseretur med et: »Nå, men vi skal ikke sinke Dem mere i Deres leg. På gensyn i morgen, hr. Røde Ørn.«

Morsomt, det blev det, og det er det endnu. For de andre. Ugh!

BARK- LABYRINTEN

TEGNET OG FORTALT
AF FINN PAPE

Der var hylder i drengens værelse – fra gulv til loft – og på hylderne ting og sager: smukke fuglefjer, sten med huller i og flotte konkylier. En indtørret søhest, sært formede trærødder og en hale – tabt af et firben. Drengen var en samler. Han samlede på underlige ting.

En frostklar dag kort efter jul gik han på opdagelse i skoven. Der lå ingen sne, så der var gode chancer for at finde ting. Ved foden af et grantræ så han en kugle, som et egern havde afgnavet, og da han kiggede under en busk, fandt han en smuk blå skovskadefjer. Et sted lå en lille grå

bolle, som viste sig at være ulegylp, men han lod det ligge alt-sammen, for han var på jagt efter en virkelig underlig ting.

Efter en times vandring satte han sig på en træstub for at spise den ostemad, hans mor havde puttet i tasken til ham, og mens han spiste, lyttede han til fuglenes kvidren og pillede lidt i træstub-bens bark. Pludselig gik der en stor flage løs, og han så til sin forbløffelse, at der på barkens

underside var indgraveret nogle sære tegn. Det var dog mystisk, tænkte han og stoppede forsigtigt barkflagen ned i tasken. Jeg vil skynde mig hjem til min far. Han kan nok opklare mysteriet.

Drengens far lå og sov til mid-dag, men da sønnen kom stor-mende ind, vågnede han op. Jeg har fundet en mærkelig labyrint bag på et stykke bark, råbte dren-gen. Se selv!

Ja, minsandten! sagde hans far.

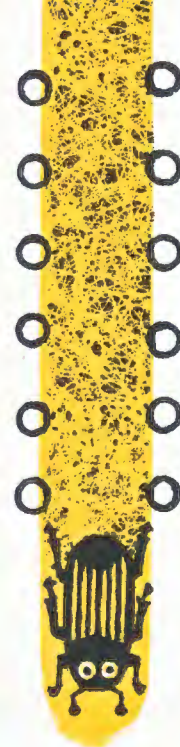
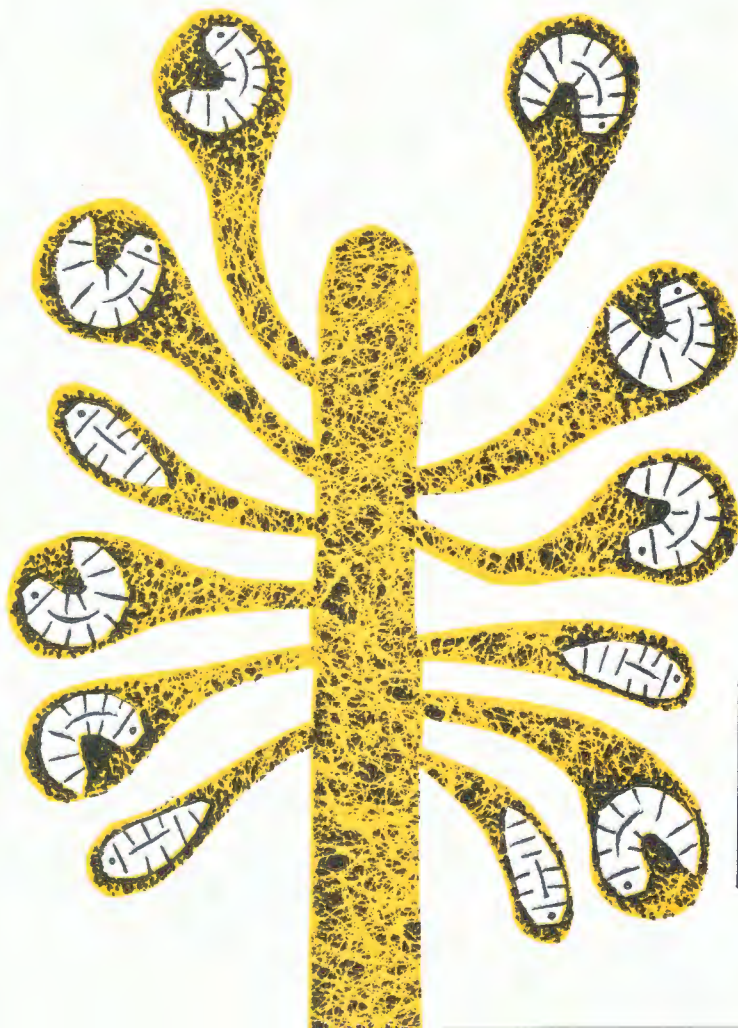
Det er barkbiller, som har gnavet i træet. Men lad os bare prøve, om det virker som en labyrint. Den ser svær ud.

Drengen lo og prøvede at slippe igennem, og det kunne godt lade sig gøre. Nu kan *du* prøve, om du også kan klare barklabyrinten, som du ser et billede af her.

Der findes mange slags bark-biller, fortalte drengens far. Vores lille hedder en typograf, fordi den laver sådan en smuk skrift i bar-ken. Først gnaver billemoderen en lang gang, hvori hun planter sine æg, og når larverne kommer frem, fortsætter de med sidegange, som stadig må gøres bredere, fordi de selv bliver federe og federe, mens de æder.

Drengen sad og smilede med barkstykket foran sig og betrag-tede de smukke figurer.

Nu må du finde en god plads til det i din samling, sagde hans far, så skriver jeg imens et lille billedigt, som du kan klistre på barken.

BARKBILLEN GNAVER SIN SKRIFT PÅ ET ARK, SOM LIGGER SKJULT MELLEM VED OG BARK, OG LADER DE SØDE SMÅ BARKBILLELARVER FORTSÆTTE UD FRA DEN LINIE, DE ARVER.

INDIANERKÆDE AF LÆDER OG PERLER

Ikke mindst til en rullekrave-sweater vil indianersmykket være velegnet.

Materiale: (1.) 50 stk. ca. 5 cm lange læderstrimler, som man eventuelt kan få skåret ud hos sin skomager, hvis man ikke har en hobbyforretning i byen. I strimlens ene ende er boret hul, og man trækker strimlerne på snor med en (2.) naturfarvet perle (5 øre) mellem strimlerne.

Resultatet lugter herligt af læder – og man kommer til at tænke på indianere og vilde ridt over prærier!

VI SKAL SNAKKE LIDT OM AT LAVE SMYKKER

AF ROLF BRATLAND

Det er faktisk en billig spøg at lave et smykke til sin veninde til jul – eller til sig selv for den sags skyld – *det* smykke der lige netop passer til rullekravesweateren eller sætter kulør på en ikke helt ny kjole.

Jo, naturligvis skal man være *lidt* fiks på fingrene, men det skal man jo for den sags skyld også

være for at flette et juleherte, der ikke ligner en sammenkrøllet regning.

Vi har fået Rolf, der også laver trolde af ler og alle slags musikinstrumenter til at fortælle os om smykker:

EN KÆDE AF STEN

Materiale: 1. flade, smukke sten, man finder ved stranden – eller i en grusgrav, de skal bare gerne være lidt glatte og afrundede.
2. tynd læderstrimmel, ca. 4 mm bred (købes i læder- eller hobbyforretning, ca. 60 øre pr. m).
3. Araldit eller Karlsons klistre.

De tynde læderstrimler klistres om stenene, snøres sammen mellem leddene med en nylontråd.

Man kan tage store og små sten skiftevis.

En ring kan man også lave af

en særlig egnet sten. Ringen købes i en hobbyforretning.

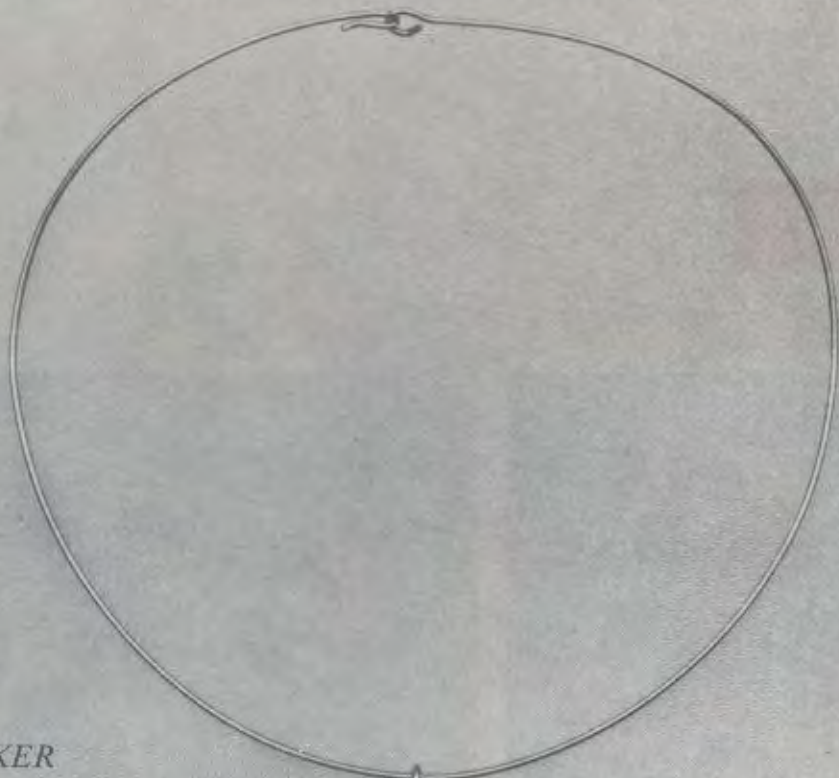
Der findes så mange smukke sten, når man rigtigt ser efter, og jeg har skrevet først om denne kæde, fordi jeg fandt den meget smuk.

*MERE EGNET TIL
»AFTENPYNT« ER
»SVIRVEL-
PERLEKÆDEN«*

Materiale: (1.) messingsvirlvler
(20-25 øre stykket). (2.) Træperler
i de farver, man måtte have lyst til.

Perlerne er bundet på svirvel-
mellemliddene med fin messing-
tråd, og som man kan se på foto-
grafiet, har Rolf lavet noget ele-
gant dingel-dangel i kæden.

SPIRALSMYKKER

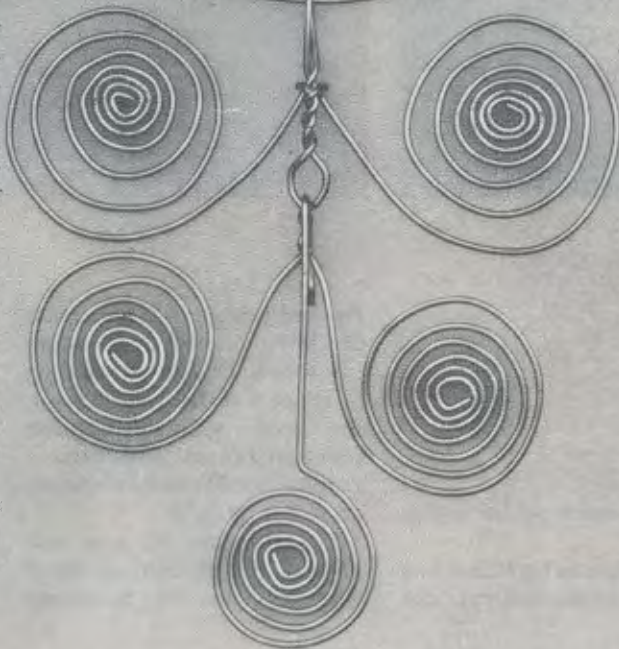
Materiale: (1.) Sølvtråd, 1 eller 1½ mm tykkelse (ca. 1 kr. pr. meter). Værktøj: En lille spids bøjtang.

Til en enkelt spiral, der kan hænge i en tynd lædersnor eller lignende og også kan bruges af drenge, er brugt ca. 1 m tråd.

Til det store halssmykke er der brugt ca. en meter til de to øverste spiraler (find først midten og drej så) og 45 cm til den nederste. Tråden, som det hele er ophængt i, formes af modtageren og bæreren.

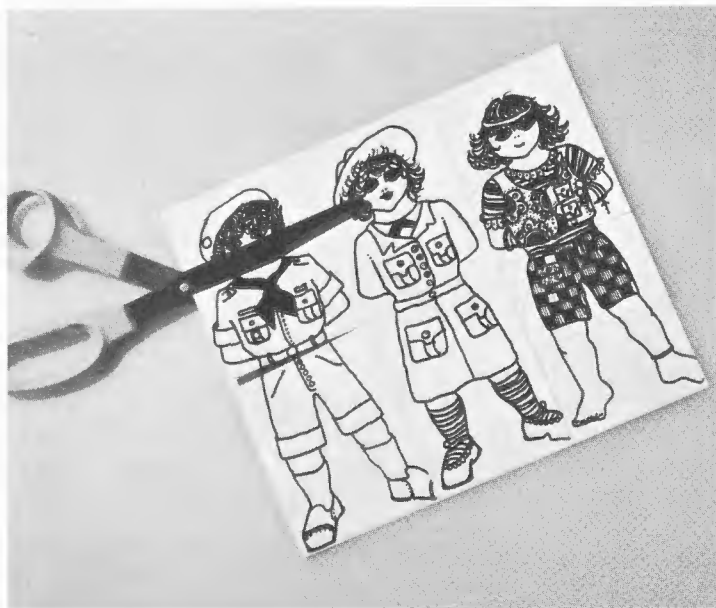
På fotografiet ser I også to ringe, den kantede formet med en lille fladtang.

Det så meget let ud, da Rolf snoede disse smykker, men jeg vil tro, vi andre lige skulle øve os et par gange.

EN FOLDE- SPEJDER

TEKST OG TEGNING AF ANNE STALLKNECHT OG SØREN PARUP

Først farver du de tre personer her og de tre på den anden side, så du har spejderuniformerne i de rigtige farver sammen med den

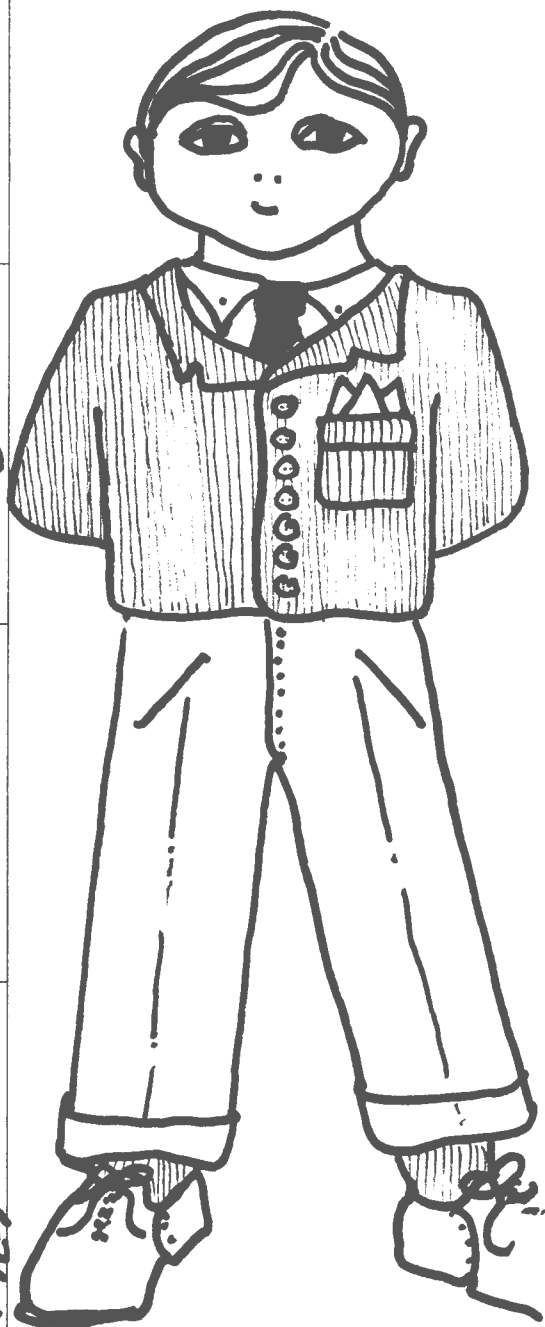
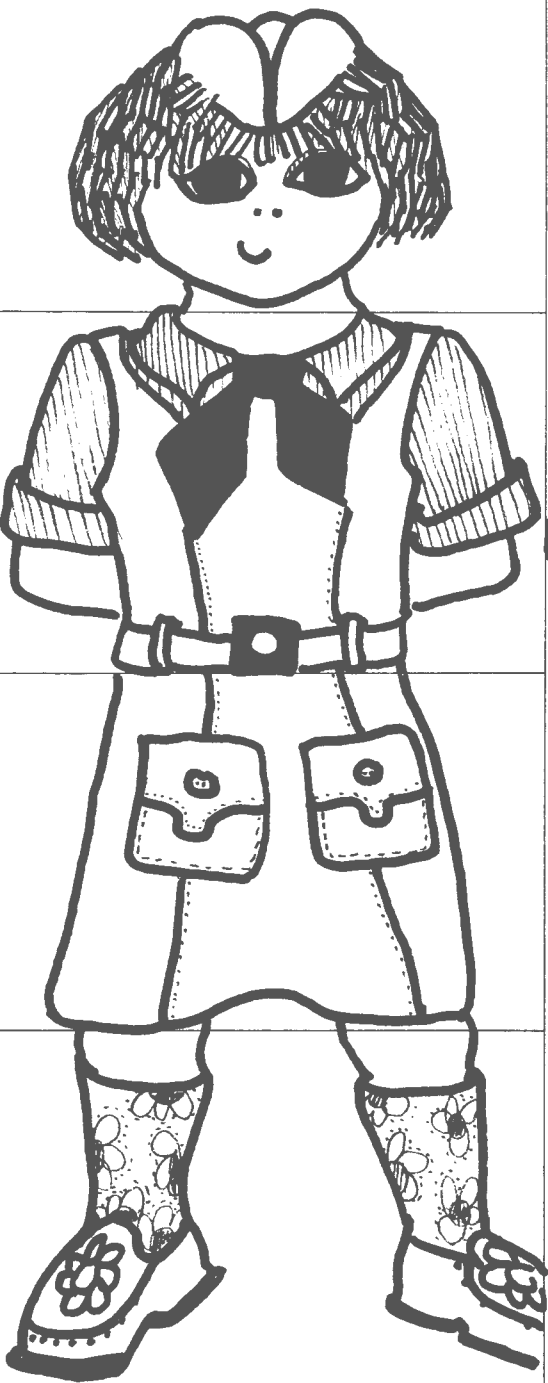
pæne jakke-mand og den festlige hippie.

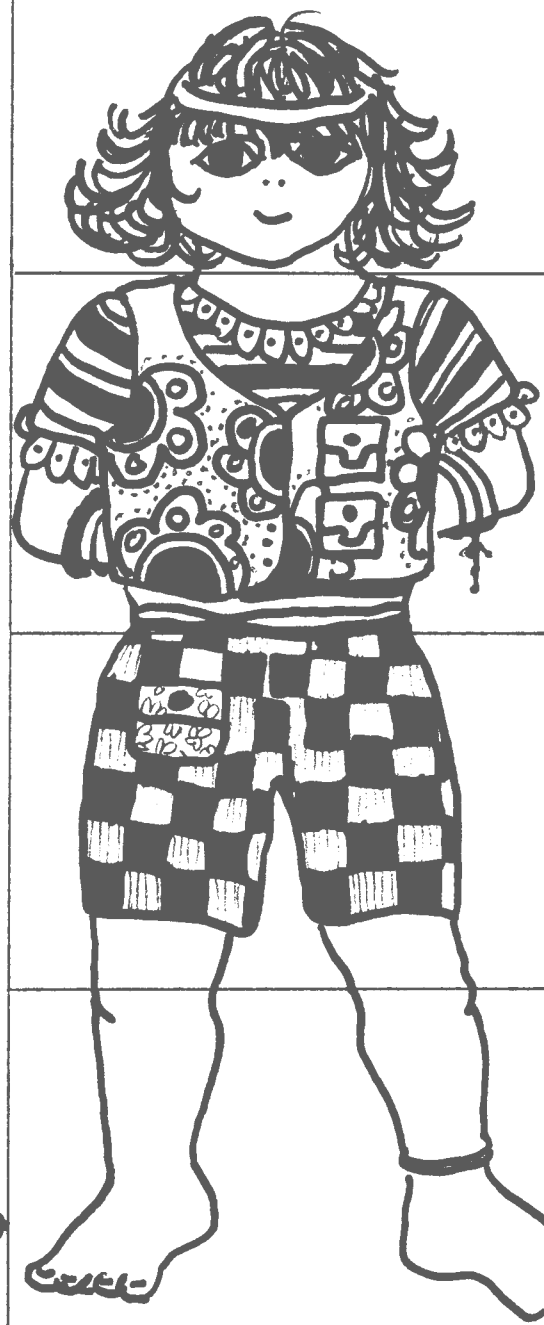
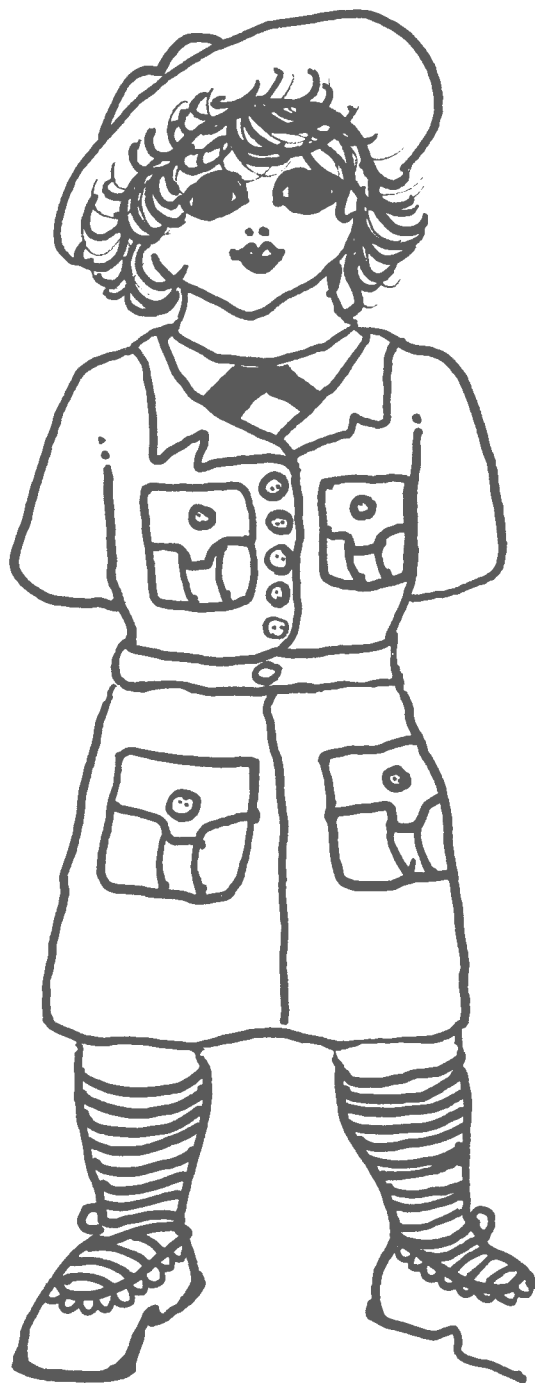
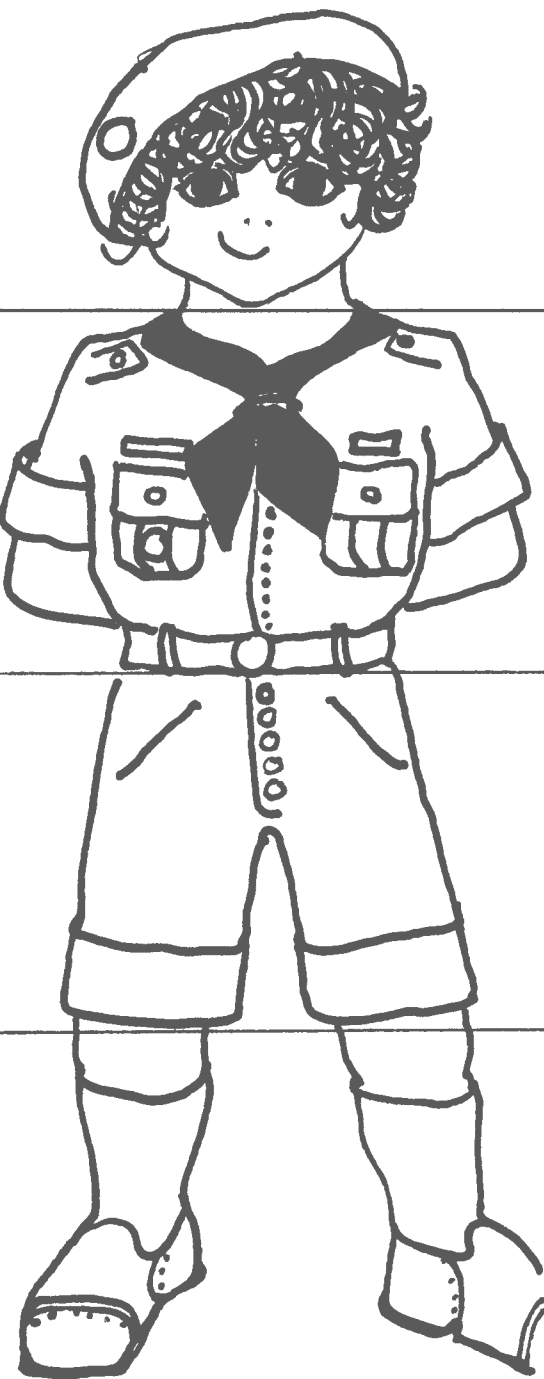
Derefter kan du begynde at lave fremtidens spejder-uniform, som

den kan komme til at se ud, når der bliver ét stort spejderkorps i Danmark. Det gør du ved først at klippe i de tre tynde streger, der skærer yderfigurerne over (men klip ikke i midterfigurerne!). Derpå *folder* du i de lange streger, der skiller figurerne.

Til sidst kan du tage hele FOLDESPEJDEREN ud ved at klippe langs den streg, personerne

står på. Men du kan også lade den midterste blive siddende – så har du stadig SPEJDERJUL samlet.

I anledning af 250-året for Hans Egedes ankomst til landet var spejderne i Grønland i dagene 26. 7. - 3. 8. værter for det første, større internationale arrangement i Grønland.

Ialt 640 pige- og drengespejdere var samlet i »Aussivik-Jamboretten 1971« ved Holsteinsborg.

460 grønlandere, 85 danske og 95 udlændige deltog. Et spændende islæt var 38 polareskimoiske spejdere fra Canada.

Søndagens gudstjeneste blev holdt af biskop Westergård Madsen.

Spejderåret 71 i Danmark var et internationalt år, hvor mange forbindelser sluttedes mellem nord og syd.

Øverst ses Assenbæk Mølle, Sct. Georgsgildernes lejrplads, der i sommer har været en flittigt besøgt centerlejr.

De andre billeder er fra det »tidløse spejderliv« – de er fra sommeren 71 men kunne også være fra »de gamle dage«.

*Når man har redningsvest på, klarer man sig fint nedad Gudenden
i selvlavet kano af pinde og regnfrakke.*

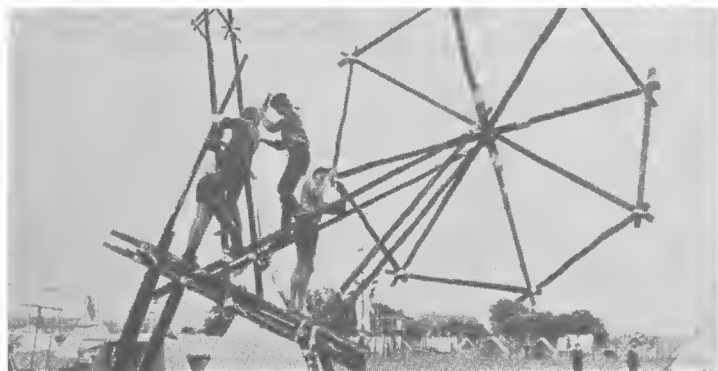
*Ingen ved om vi får en kold vinter, eller hvordan skomoden bliver i år. Det
er klogt i tide at lære at lave fikse sivsko.*

Radioteltet har fået forbindelse med Jamboreen i Japan!

Klokken ringer til ave.

For at blive en god søspejder må man først gennem megen teoretisk lærdom.

*Fornyelser i lejrlivet er »centerlejr« og »modulejr«.
Korpsene har arrangeret mange centerlejr ud over landet.
På Nexelø har man dyrket dramatik, båndoptagelser og programlægning af fester i flere perioder.*

»Modulejrene« med deres korte, intensiverede træning var knap så godt besøgt som centerlejrene.

Udgivere

KFUM-Spejderne i Danmark
Det Danske Spejderkorps
Det Danske Pigespejderkorps
KFUK-Spejderne i Danmark

Redaktionsudv.

Annesofie Hermann,
Ingrid Bundgaard, Bjarne Schmidt
og Erik Petersen (ansvarsh.)

Omslagets for- og bagside

Per Illum

Side 2

Blå bjerge

Side 51

Fixerbillede

Side 45, 46, 47, 48, 49

Spejderåret i billeder

Nøddeknækkeren side 26, 27, 28, 29, 30, 31

Per Illum

Tilrettelægning

Grafisk Tegnesteue Erik Nielsen A/S,
Århus

Omslag og tekstsider

trykt af Aarhus

Stiftsbogtrykkerie A/S, Århus

SPEJDERJUL

1971

koster **5,00** kr.
(inclusiv moms)

til NØDDE-
KNÆKKEREN

A stylized illustration of a Viking longship. The ship is black with a dragon-headed prow on the left and a red sail on the right. The hull is decorated with a series of white circles. The background is a solid red color.

3 LØSNINGEN PÅ REBUSEN :

A. J. D.

A. D.

R. V. S. F.

D. _____ Due/F. _____
d. _____ f. _____

1 X 2[illegible]

23 NUMMERET PÅ DET FJERDE SKIB:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNR. _____ BY _____

ØNSKER EVT.
GAVEKORT FRA _____ KORPS DEPOT

JEG ER DEN 1. JANUAR 1972 FYLDT _____ ÅR

Akela er gået i de store skove for at lege en spændende leg med grønsnutter, ulve og blåmejser.
Fire af dem får besked på at gemme sig godt – og de gemmer sig, så ikke engang Akela kan finde dem igen.
Kan Du? – Det er muligt, det er lettere, hvis I farvelægger billedet. – Se eder vel for – oh ulve!

